Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 75 ◆ Четвер, 18 квітня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

ПРИСЯДЕМО?

Казав один дід: якщо дуже ніколи, то сядь та посидь.

Нам же — ніколи. Ніколи працювати, ніколи озирнутися, ніколи подумати. Бо ми — стоїмо. Стоїмо у чергах, пікетах, заслонах, патрулях, шеренгах, стоїмо при мікрофонах, лотках, рундуках, стоїмо у транспорті, який теж часом стоїть.

Відійшов би хоч один від того колективного стовбняка, зробив два кроки, повернувся через ліве плече і... сів. І — подумав би. Бо думати є про що. Всім. Хто б де і супроти кого не стояв.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

КОМІСІЇ Верховної Ради УРСР у закордонних справах відбулася бесіда між парламентаріями Угорщини та України.

Заступник голови Комісії Верховної Ради УРСР у закордонних справах Б. Горинь поінформував шановних гостей про діяльність українського парламенту, прийняття Декларації про державний суверенітет України. На його думку, прийняття суверенітету республіками не матиме зворотного напрямку, хоча центр прагне зберегти стару систему. Сторони обмінялися думками про українсько-угорські стосунки.

На зустрічі був присутній заступник міністра закордонних справ України М. Макаревич, Генеральний консул Угорської Республіки в Києві А. Палді.

* * *

Того ж дня відбулася зустріч Голови Верховної Ради УРСР Л. Кравчука з угорськими парламентаріями.

Докладний звіт про бесіду буде вміщено в наступному номері «Голосу України».

РЕЗИДЕНТ СРСР М. С. Горбачов, який перебуває в Токіо з офіційним візитом, і прем'єр-міністр Японії Т. Кайфу почали 17 квітня другий раунд переговорів на найвищому рівні. Обговорюється широке коло міжнародних проблем — відносин між СРСР і США та Сходом і Заходом у цілому, ситуація в Перській затоці, на Близькому Сході, становище в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, в тому числі навколо Корейського півострова і Камбоджі.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

◆

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

◆

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою — 446-60-22

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,

листів — 441-88-28,

економіки — 441-88-07,

аграрний — 441-86-18,

міжнародний — 446-91-20,

охорони здоров'я — 441-88-06,

соціальних питань — 441-88-05,

екології — 441-88-69,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний — 446-61-13, 441-80-20,

історії України — 441-88-62,

військових питань — 441-88-52,

реклами — 441-89-44,

бухгалтерія — 441-84-00.

◆

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

◆

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу на 16 сторінках.

Постанова Верховної Ради Української РСР

ПРО ДІЮ УКАЗУ ПРЕЗИДЕНТА СОЮЗУ РСР ВІД 12 КВІТНЯ 1991 РОКУ «ПРО НАДЗВИЧАЙНІ ЗАХОДИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ, ОБ'ЄДНАНЬ І ОРГАНІЗАЦІЙ» НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Виданий Президентом Союзу РСР Указ від 12 квітня 1991 року «Про надзвичайні заходи по забезпеченню матеріальними ресурсами підприємств, об'єднань і організацій» вступає у протиріччя із статтею 71 Конституції Української РСР, Законом УРСР «Про економічну самостійність Української РСР», Законом УРСР «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві України», Постановою Верховної Ради Української РСР від 15 жовтня 1990 року «Про запровадження на території Української РСР єдиного державного замовлення на виробництво продукції, виконання робіт (послуг)». Зазначений Указ не погоджений з Верховною Радою і Радою Міністрів Української РСР.

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Зупинити дію статей 1 та 3 Указу Президента Союзу РСР від 12 квітня 1991 року «Про надзвичайні заходи по забезпеченню матеріальними ресурсами підприємств, об'єднань і організацій» на території Української РСР.

2. Керівникам підприємств, об'єднань і організацій, незалежно від відомчої підпорядкованості та форми власності, що знаходяться на території Української РСР, вжити додаткових заходів до безумовного виконання вимог Постанови Верховної Ради Української РСР від 15 жовтня 1990 року «Про запровадження на території Української РСР єдиного державного замовлення на виробництво продукції, виконання робіт (послуг)».

3. Вищому Арбітражному Суду, Прокуратурі, банкам, Міністерству фінансів Української РСР, їх обласним підрозділам забезпечити захист господарських інтересів підприємств, об'єднань і організацій по виконанню цієї Постанови Верховної Ради Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 16 квітня 1991 року.

Парламентська хроніка

РАДА ШУКАЄ «НАРКОЗ»

ДЕННЕ І ВЕЧІРНЄ ЗАСІДАННЯ 16 КВІТНЯ

За три з половиною години засідань народні депутати УРСР продовжили обговорення інформації голови уряду України В. Фокіна, вислухали виступ представника ради страйкуючих колективів республіки І. Волкова, ухвалили Постанову Верховної Ради УРСР про дію Указу Президента СРСР «Про надзвичайні заходи по забезпеченню матеріальними ресурсами підприємств, об'єднань, організацій» на території Української РСР від 12 квітня 1991 року, прийняли у другому читанні Закон УРСР «Про зовнішньоекономічну діяльність» і постанову про введення його в дію, заслухали інформацію В. Урчукіна, заступника прем'єра республіки щодо Закону УРСР «Про цінні папери і фондову біржу», запит народного депутата СРСР Примаченка про заходи щодо ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, вирішили розпочати переговори зі страйкуючими шахтарями 17 квітня цього року й інформувати про них сесію.

Погодьтеся: засідання були плідними. Сесія змогла подолати напівмітингову ейфорію ранкового засідання, викликану підвищенням цін і ситуацією в республіці, що склалася внаслідок цього.

Прем'єр В. Фокін назвав дії союзного уряду щодо шокового підвищення цін «хірургічною операцією без наркозу і без належної терапевтичної допомоги». От пошуками «наркозу» — методів і шляхів стабілізації становища в республіці, заходів щодо соціального захисту населення — й займалися депутати, обговорюючи доповідь В. Фокіна. Виступили до обіду 12 чоловік. Суть їх промов найкраще висловив О. Барабаш (Дніпропетровщина), який охарактеризував рішення М. Горбачова і В. Павлова як небачені в світі — багаторазове підвищення цін на все відразу. Народ обдурили у всьому, вторив йому А. Кінах (Миколаївщина) і визначив трагізм нашої ситуації так: ціни на все зростають, товари не виробляються, а значить, ніяке підвищення цін виходу споживчого ринку з кризи не гарантує.

Серед заходів, які пропонували народні обранці,— ліквідація п'ятипроцентного президентського податку на продаж усіх або частини товарів, індексація зарплати і доходів населення, визначення спеціальним законом мінімального прожиткового рівня, від якого й надавати компенсацію, не зараховувати її до зарплати і таким чином зберегти від оподаткування, швидше проводити приватизацію і роздержавлення підприємств, сформувати коаліційний уряд народної довіри, прийняти пакет чітких і однозначних економічних законів, які гарантували б справжній економічний суверенітет республіки. І. Герц (Закарпаття) взагалі запропонував оголосити мораторій на всі укази і постанови Центру, які суперечать Конституції УРСР, вирішити питання президентства, обрати на сесії президентом України Л. Кравчука й надати йому надзвичайних повноважень на період виходу республіки з кризи.

Найпомітнішим у цих виступах було те, що говорили не відомі «оратори» і записні «трибуни», лідери угруповань чи фракцій, а депутати, так би мовити, «від станка» — лікарі, партійні, господарські керівники, директори підприємств і голови колгоспів. Тобто ті, кому безпосередньо на місцях довелося зіткнутися з наслідками шокової терапії московського «розливу». На арену політичної боротьби, врешті-решт, виступили ті, кого раніше інші кликали за собою, тепер кличуть вони. І в цьому, на мій погляд, запорука дієвості парламенту, бо таких депутатів — усе-таки більшість.

Після виступу І. Волкова, представника ради страйкуючих колективів України, головуючий Л. Кравчук зробив, як на мене, геніальний тактичний і політичний хід. Запропонувавши Раді Міністрів УРСР якнайшвидше виробити програму виходу з кризи, припинити дію всіх указів Центру, що суперечать Конституції України, створити спільну комісію парламенту й уряду з цього питання, провести «круглі столи» з шахтарями і молоддю, Голова парламенту виніс на поіменне голосування таке формулювання: «Будь-які заклики до страйків, незалежно від кого б вони не виходили і які б цілі не ставили, Верховна Рада розцінює як шлях до розвалу економіки, а значить, і всього соціально-економічного життя, як дії проти інтересів народу України, проти її суверенітету».

— Я до крові битимуся за суверенітет України. Закликати до страйку, до руйнування, до розвалин, а потім ставити питання про будівництво чогось на цих розвалинах,— я цього не сприймаю. Тому прошу поіменно проголосувати за мою пропозицію. Це — справа кожного. Що? Смаженим запахло? — запитав Голова.

І Рада «смаженого» не злякалася, підтримала Л. Кравчука 255 голосами «за». А саме це сьогодні — злагода й спокійна робота — найнеобхідніше для України.

Увечері сесія припинила дію Указу М. Горбачова «Про надзвичайні заходи щодо забезпечення матеріальними ресурсами підприємств, об'єднань, організацій» на території Української РСР. І зобов'язала всі підприємства республіки однозначно дотримуватися у всіх діях Постанови парламенту України «Про запровадження на території Української РСР єдиного державного замовлення на виробництво продукції, виконання робіт, послуг» від 15 жовтня 1990 року. Тобто, Рада ще раз таким чином попередила Центр не втручатися у справи суверенної республіки, дати їй можливість самій, згідно зі своїми законами, вирішувати нагальні проблеми власного розвитку. Що, в принципі, і є тим бажаним «наркозом» на зболені нестабільністю душі людей.

У цьому ж контексті здобуття суверенітету слід розглядати й всебічно виважені закон «Про зовнішньоекономічну діяльність», який може поставити Україну в ряд самостійних держав світу як рівноправного і повноважного партнера, та закон «Про цінні папери і фондову біржу», що дасть реальну законну фінансово-економічну основу для приватизації, роздержавлення і розвитку ринкових відносин усередині республіки.

Головне сьогодні — забезпечити безумовне виконання прийнятих законів. Про це теж говорили депутати.

Володимир СКАЧКО, **парламентський кореспондент «Голосу України».**

«РОЗМИНКА» З ЕТИКИ

37 хвилин ранкового пленарного засідання сесії Верховної Ради було присвячено з'ясуванням різних за змістом питань політичного характеру. Але усіх їх поєднувало одне — це додаткові подразники, що, здається, негативно впливають на політичний клімат в республіці. Однак, як зазначив уже згодом у ході обговорення законопроекту «Про цінні папери й фондову біржу» депутат О. Барабаш, непродуктивна політична суперечка викликала більше енергії, ніж обговорення цього важливого законопроекту, яким відкривається шлях до переходу на ринкові відносини.

«Розминка» перед розглядом законопроекту вмістила в себе пропозицію народного депутата Ф. Панасюка про те, щоб перенести розгляд законопроекту у другому читанні «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Пропозицію було аргументовано зверненням трудового колективу київського заводу «Ленінська кузня» до Верховної Ради УРСР, в якому, зокрема, йдеться про те, що «під по-

(Закінчення на 3-й стор.).

«РОЗМИНКА» З ЕТИКИ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

літичними гаслами приймаються закони і програми, на виконання яких нема ні сил, ні засобів, що лобістські угрупування як у самому парламенті, так і за його межами за допомогою шантажу добиваються все нових пільг і привілеїв для своїх соціальних груп». Депутат запропонував створити узгоджувальну комісію у справі розгляду даного питання, або провести політичну й економічну експертизу законопроекту. На це інший депутат, який, на жаль, не представився, зауважив, що, зустрічаючись днями з представниками трудового колективу заводу «Ленінська кузня», він отримав від них звернення на адресу Голови Верховної Ради УРСР Л. Кравчука, датоване 10 квітня, в якому йдеться лише про економічні вимоги. Але цього документа на відміну від зачитаного депутатом Ф. Панасюком і досі не розповсюджено серед депутатів.

Гостру дискусію в залі викликало й запитання народного депутата Ф. Панасюка про відповідальність депутатів і не депутатів, які «ігнорують мораторій на заборону закликів до страйків, мітингів», на що Голова Верховної Ради Л. Кравчук зауважив, що прийнято не мораторій, а оцінку дій народних депутатів, які закликають до страйків і зачитав інформацію управління внутрішніх справ Києва. В ній йдеться про те, що окремі народні депутати УРСР продовжують ігнорувати вимоги закону, допускають дії, які призводять до загострення громадсько - політичної ситуації. Зокрема, депутат О. Гудима, наголошується в інформації, взяв участь у несанкціонованій демонстрації біля приміщення Верховного суду, перешкоджав працівникам прокуратури і міліції виконувати службові обов'язки, що переслідується Кримінальним кодексом УРСР. 16 квітня під час роботи сесії народний депутат О. Гудима перед зібранням на площі Жовтневої Революції в Києві «підбурював людей до неправомірних дій, звинувачував працівників міліції в тому, що вони нібито насильно відбирали гроші у громадян, які збирали пожертвування страйкуючим шахтарям, а в Коростишеві вбили підлітка. Оскільки ці твердження не відповідають дійсності, поширювалися з метою викликати в людей невдоволення органами правопорядку, О. Гудима має нести відповідальність, передбачену Кодексом УРСР «Про адміністративні правопорушення». Далі в інформації йдеться про участь депутата О. Гудими в несанкціонованому поході вулицями Києва, перелічується ряд інших неправомірних дій, активним учасником яких був О. Гудима. Виходячи з цього, УВС Києва разом з прокуратурою вирішують питання про порушення кримінальної справи.

Потім народний депутат С. Дорогунцов з приводу закликів до страйків запропонував визнати економічні вимоги шахтарів республіки та інших трудящих справедливими й доручити урядові зробити максимум можливого щодо задоволення їхніх вимог. Водночас заборонити будь-які страйки на території України, включаючи і страйк шахтарів. Скасувати всі страйкові комітети в усіх галузях народного господарства як неконституційні формування. А в разі невиконання цього рішення на другий же день притягти до відповідальності керівників страйкових комітетів. Забув, мабуть, депутат, що створено узгоджувальну комісію.

Невеликою перервою в політичних дебатах було обговорення законопроекту в першому читанні «Про цінні папери і фондову біржу», з доповіддю по якому на попередньому засіданні виступав заступник Голови Ради Міністрів УРСР В. Урчукін. Із співдоповіддю на вчорашньому ранковому засіданні виступив від постійної комісії з питань планування, бюджету, фінансів і цін народний депутат Д. Захарук.

Винахід акцій у житті суспільства економісти порівнюють з винаходом колеса, зазначив промовець. Бо саме цінні папери означають право на капітал, власність на нього право на управління виробничим процесом і на присвоєння виробленого продукту.

Д. Захарук, зокрема, звернув увагу народних депутатів на те, що законопроектом передбачається випуск акцій, облігацій внутрішніх республіканських і місцевих позик, облігацій підприємств, казначейських зобов'язань республіки, ощадних сертифікатів, векселів. Головним призначенням цінних паперів є полегшення, спрощення всієї системи функціонування капіталу, а отже, і підвищення його ефективності. Це можливо лише за умови організації ринку цінних паперів, фондової біржі. Однак у запропонованому законопроекті фондову біржу ототожнено з ринком цінних паперів. Це положення вимагає уточнення.

Як, до речі, й ряд інших, про що йшлося у виступах народних депутатів В. Марченка, С. Волковецького, В. Бичкова, В. Гетьмана, Б. Маркова, М. Швайки та інших. Зокрема, порушувалося питання про нагальну необхідність введення власної української грошової одиниці, створення виробничих потужностей для виготовлення цінних паперів.

Після перерви депутати приступили до обговорення законопроекту «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні».

Світлана ПИСАРЕНКО, оглядач з парламентських питань «Голосу України».

РАМКИ ДЛЯ ПАРТІЙ

ГОТУЄТЬСЯ НОВИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ

Бурхливий розвиток громадської ініціативи, організаційне оформлення найрізноманітніших об'єднань, політичних партій, товариств і фондів вимагає відповідного правового регулювання. З другого боку, реальні процеси, що відбуваються в нашому суспільстві, виявили недоліки аналогічного союзного закону, що й зумовило потребу в розробці і прийнятті якісно нового документа, який би враховував досвід інших країн і був адекватним відображенням власне української ситуації.

Я спробую висвітлити ключові положення нового законопроекту. Вітчизняне і міжнародне законодавство передбачає гарантії для кожного громадянина на право створювати з іншими громадські об'єднання. Реалізуючи це право, громадяни, задовольняючи свої вікові, фахові, економічні потреби, об'єднуються і захищають, як правило, групові інтереси. Проте, оскільки в сучасному світі існує таке поняття, як держава, і відповідно — політична сфера діяльності громадян, вони, щоб брати участь у політичному житті і впливати на державну владу, об'єднуються в політичні партії. Так історично склалося в міру розвитку цивілізації з кінця XVIII століття, коли багатопартійність стала фундаментальною цінністю спочатку Європи, а потім і світу.

Суспільне життя складається з двох рівнів: власне громадська сфера, де реалізується ініціатива людей і де діють найрізноманітніші об'єднання, товариства тощо, і сфера політична — тут діють політичні партії, які в результаті взаємної конкуренції і боротьби в рамках закону формують вищі органи державної влади та управління в державі, забезпечуючи таким чином її поступальний розвиток і стабільність. Цей принцип класифікації всіх об'єднань громадян на громадські організації і політичні партії знайшов своє відображення у законопроекті.

Політична система СРСР донедавна була побудована зовсім на іншій, тоталітарній основі, коли після ліквідації всіх партій, крім ВКП(б), були залишені і штучно «укрупнені» кілька громадських організацій: єдині профспілки, ДТСААФ, товариство Червоного Хреста, комсомол, які і склали систему громадського життя. Юридично все це було закріплено постановою РНК СРСР 1932 року. Оскільки ВКП(б) була на той час єдиною, і, зрозуміло, правлячою партією, її також включили в поняття «громадська організація». У тоталітарному суспільстві це було логічно. Сьогодні за умов реальної багатопартійності оформлення політичного життя вимагає зовсім іншого правового регулювання. Нам не слід винаходити велосипед. Подібні періоди пережив ряд держав — від післяфашистської Німеччини до посткомуністичної Польщі. Їх досвід може бути з успіхом застосований і у нас.

Виходячи з потреби ефективного функціонування державної влади і необхідності стабільного її розвитку, законодавство зарубіжних країн надає право брати участь у виборах тільки політичним партіям, і водночас створює додаткові бар'єри для проходження їх у парламент. Це робиться для того, щоб керівництво державою могли взяти в свої руки лише найбільш впливові і сильні партії, здатні виробляти і проводити в життя свої програми. Якщо дозволити, скажімо, брати участь у виборах до парламенту всім без винятку громадським формуванням, то може статися так, що до вищого органу влади поряд з крупними прийдуть кілька десятків дрібних організацій і парламент виявиться нездатним прийняти будь-яке рішення внаслідок міжпартійних суперечок. Це грунт для постійних парламентських криз. Саме так було в Німеччині періоду Веймарської республіки у 20-х роках, що стало не останньою причиною приходу фашистів до влади.

Другим принципово важливим і новим моментом законопроекту є заборона для партій займатися комерційною діяльністю, мати у власності підприємства і дозвіл на неї для громадських організацій. Партії створюються не для того, щоб займатися комерцією (для цього можна утворити акціонерне товариство чи заснувати банк), а для участі в політичному житті і боротьбі за місця у парламенті. Законодавчо закріпити подібний зв'язок бізнесу і політики означає створити правову основу для існування мафії в суспільстві. Тоді економіка буде годувати ту чи іншу партію, а остання, в свою чергу, триматиме в органах влади лобі, пробиваючи вигідні для бізнесу рішення і закони.

Тому в українському законі пропонується закріпити якісно інший принцип зв'язку партій з бізнесом і громадянами, а саме: останнім дозволяється здійснювати пожертвування на користь партій за умови, що держава обмежуватиме максимальний їх розмір на рік. Особливість такого підходу полягає в тому, що між бізнесом і політичними партіями не встановлюється організаційного зв'язку. Коли в суспільстві ці суб'єкти відносин є незалежними один від одного, партія зможе одержувати пожертвування, лише коли матиме досить високий авторитет, відповідатиме інтересам громадян чи бізнесу і буде здатною працювати в парламенті. А партія, в свою чергу, щоб одержати максимальну кількість прихильників і відповідно грошових надходжень, буде змушена діяти і працювати в інтересах громадян та економіки.

Крім того, пропонується система державного фінансування політичних партій, які за результатами виборів здобули мандати парламенту. Скажімо, у Німеччині кожний голос виборця «коштує» 5 марок. Залежно від того, скільки голосів набрала партія, їй нараховується відповідна сума. У Швеції партійні фракції парламенту одержують для своєї діяльності дотації з бюджету залежно від фінансових можливостей уряду. Такий механізм вводиться для того, щоб, по-перше, стимулювати діяльність партій відповідно до потреб виборців, по-друге, щоб підтримати справді парламентські партії, оскільки вони це заслужили своїми перемогами на виборах, по-третє, створюється нормальна система взаємозв'язку держави і політичних партій і, по-четверте, це посилює відповідальність партій за долю держави і народу.

У зв'язку з цими новаціями законопроект передбачає серйозні механізми контролю за діяльністю політичних партій та громадських організацій, і передусім фінансовий. Так, незаконно отримані кошти чи незаконно витрачені державні дотації не тільки повністю вилучаються у бюджет, а в разі повторного такого порушення партія втрачає право на державне фінансування на весь термін легіслатури, тобто на час повноважень своїх депутатів. Передбачені досить солідні штрафи за порушення законодавства. Введено механізм санкцій щодо організацій, які діють не за законом, скажімо, тимчасове, до трьох місяців, припинення діяльності громадського об'єднання. Лише як крайній захід застосовуватиметься ліквідація об'єднання, але виключно на підставі рішення суду. Причому політична партія може бути ліквідована тільки після відповідної ухвали Конституційного суду УРСР.

Не з усіх питань під час роботи над законопроектом вдалося досягти консенсусу з урядом. Зокрема, дискутивними є такі питання: чи дозволяти колективне членство в громадських об'єднаннях і чи надавати їм право одержувати фінансову допомогу від міжнародних організацій. Бурхливу суперечку викличе, очевидно, положення про те, що центри політичних партій, які діють в Україні, не можуть перебувати за її межами і що партії можуть на міжнародному рівні входити в об'єднання, які утворюють виключно консультативні органи.

Концепція законопроекту про громадські об'єднання відповідає сучасній європейській теоретичній думці, причому враховує лише той позитивний досвід, який може прижитися у нас, в умовах зародкового стану демократії. Без сумніву, даний закон не може регулювати всю сукупність відносин, пов'язаних з громадськими організаціями і особливо політичними партіями. Практика висвітить нові проблеми, нові аспекти, для регулювання яких виникне необхідність приймати нові закони, котрі доповнять запропонований. У перспективі Україна повинна мати цілий ряд гармонійно поєднаних між собою законів, які оформлять і закріплять функціонування громадянського суспільства. Чим швидше ми започаткуємо правовий механізм досягнення цього принципово іншого стану нашої республіки, тим швидше можна очікувати створення цивілізованої політичної системи на Україні.

Тарас СТЕЦЬКІВ, народний депутат України, член постійної Комісії у питаннях законодавства і законності.

СПІЛЬНІ ГОРИ — СПІЛЬНЕ ГОРЕ

Екологічне неблагополуччя торкнулося й Карпат, природного центру, де формується клімат Європи. Лисіють гори, міліють ріки, занепадає рослинність, рідшає звіринна. Потребує негайного втручання здоров'я самобутніх гір, що пролягли у межах п'яти держав майже на 1.500 кілометрів.

В Ужгороді відбулася робоча консультативна зустріч делегацій Словацької унії миру та прав людини, Всеугорської ради миру, Румунського альянсу за мир, Української ради миру та Радянського комітету захисту миру.

Протягом двох днів обговорювалося кризове становище в регіоні. Прийнято звернення до урядів зацікавлених країн, де містяться конкретні пропозиції щодо оздоровлення Карпат. Робляться й

Про найдорожче

перші практичні кроки. На стику кордонів Польщі, Чехо-Словаччини та СРСР формується міжнародний біосферний заповідник, підтримуваний ЮНЕСКО. Під державною охороною хотілося б бачити й заказник «Попіван» на радянсько-румунському рубежі, басейн Тиси на угорському кордоні. Пора підтримати ділом міжнародну конвенцію про зниження на 30 відсотків шкідливих викидів у повітря.

Після зустрічі **відповідальний секретар Радянського комітету захисту миру В. ФЕДОСОВ сказав:**

— Ми зібралися не для розробки наукових принципів, а для створення організаційного механізму співробітництва. Переконаний, що заклали для цього хорошу базу.

Ш. МІГАЛИК, Словацька комісія (на правах міністерства) охорони навколишнього середовища:

— Скоро ніщо не цінуватиметься так дорого, як екологічно чисті території. Карпати ще можуть бути такими. Ми зобов'язані все зробити для цього. Потрібні нові сучасні технології. Не можна економічні чи політичні амбіції ставити на шкоду екології. Дуже доречна пропозиція — створити міжнародну комісію охорони Карпат, а на її платформі — спеціалізовані секції захисту лісу, генофонду, атмосфери.

Е. БОНДАР, голова енергетичної комісії Угорської партії «зелених»:

— Хибно думати, що охороняти природу можна лиш тоді, коли на це виділяються відповідні кошти. Не стане природи — не буде й нас. Сьогодні популярна така модель: приймається експлуататорське рішення, а потім під нього підводиться відповідна ідеологія. Щось подібне маємо з Карпатами. Ще одна проблема — погана інформованість зацікавлених сторін. Діємо, як правило, розрізнено, кожен сам по собі. А треба разом. Зустріч створила певні передумови для цього.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

Закарпатська область.

Телеграфним рядком з Дніпропетровська

ЗМИЧКИ НЕ СТАЛОСЯ

Продовжує страйкувати частина шахтарів Західного Донбасу. Щоб зовсім не сидіти без діла, гірники запропонували свої послуги трудівникам навколишніх сіл, виставивши умову: щотижня колгоспи мають розраховуватися продуктами харчування. Хлібороби відхилили пропозиції шахтарів.

МАЛИЙ ЗОЛОТНИК, ТА БІДОВИЙ

Виробниче об'єднання «Азот», що у Дніпродзержинську, вже кілька років працює вкрай погано. Та ось з'явився тут цех каталізаторів, який почав добиватися неабияких успіхів. А секрет простий: цех відокремився у мале підприємство, в результаті й продуктивність праці зросла утричі.

ГОТУЙ САНЧАТА... З ВЕСНИ

Ще тільки середина весни, а Дніпропетровський міськвиконком влаштував представницьку нараду з питань підготовки об'єктів теплопостачання, мереж комунального господарства та житлового фонду до наступних холодів.

В ЯКІЙ ЦІНІ ДРІБНИЦІ!

Тутешнє управління КДБ продовжує співробітничати з органами МВС на ниві викорінення зловживань та злочинів у торгівлі. Щойно виявлено на 40 тисяч карбованців прихованого добра господарсько-побутового призначення в магазині «Тисяча дрібниць». До кримінальної відповідальності притягнуто директора магазину Л. Поташева.

РІШЕННЯ № 108

Облвиконком недовго, певно, думаючи, рішенням № 108 передає Преображенський собор Української православній церкві, не надаючи іншого приміщення музею історії релігії, який тут міститься. Це з одного боку. А з іншого — на Преображенський собор претендує громада Української автокефальної церкви, яку чомусь уперто відмовляються реєструвати.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Телеграфним рядком з Черкас

ВОНИ ЛОВЛЯТЬСЯ!

Псування телефонів-автоматів у Черкасах стало масовим. Міськвиконком постановив виплачувати спеціальні премії ловцям зловмисників. Першим отримав сто карбованців старший лейтенант міліції Ю. Замедянський. Він упіймав на гарячому двох неповнолітніх експропріаторів у мікрорайоні «Дахівський».

БЕЗЗАХИСНИЙ ХІМЗАХИСТ

В одному з військових підрозділів Черкаського гарнізону загорівся склад з обладнанням для хімзахисту. За шість хвилин після виклику сюди прибули потужні пожежні машини з усього міста. Гасити було вже нічого. Сума збитків — 100 тисяч карбованців. Пожежу не назвеш несподіваною: за останні кілька років саме у цьому підрозділі вона вже четверта.

КУТУЗОВ — ЗА РОЗЗБРОЄННЯ

Координаційна рада Федерації незалежних профспілок області відмовилася фінансувати цього року військово-патріотичні ігри «Зірниця» та «Орля». Як пояснив завідуючий фінвідділу ради В. Кутузов, це пояснюється тяжким економічним становищем профспілок.

БАР В АПТЕЦІ

При Звенигородській міській аптеці № 35 відкрито фітобар, де напої готуються лише з трав. Особливо популярні коктейлі, що сприяють виведенню радіації з організму.

...А В ЦЕЙ ЧАС...

...Майже припинилися офіційні контакти між містами - побратимами Бидгощ і Черкаси. Відновили зв'язки люди творчі: журналісти облтелерадіокомітету уклали угоду про співробітництво зі своїми польськими колегами.

Станіслав ЖУРИЛО.

Черкаська область.

«ВІДРЯДИЛИ» НА МІТИНГ ІВАНА ДРАЧА

Йду за часом, як за плугом

Мелодією відомої пісні «Молитва за Україну», що прозвучала під склепінням Жовтневого палацу — колишньої депешної — енкаведистської катівні, освяченої муками і кров'ю найкращих синів і дочок нашого народу, розпочався X з'їзд письменників України. І, мабуть, у цю коротку мить, коли метроном відлічував хвилину мовчання, кожен з присутніх у залі подумки причащався пам'яттю і надією, очищався від скверни нашого тоталітарного минулого.

Звітна доповідь, з якою виступив перший секретар правління Спілки письменників України Юрій Мушкетик, нічим не нагадувала традиційних звітів, котрі нам неодноразово доводилося чути. То були скоріше роздуми письменника про сучасний стан української літератури, про її насущні проблеми, про місце і роль літератора на Україні, яка проголосила державний суверенітет і робить перші кроки на шляху до його реалізації. То було скоріше, запрошення чи, точніше, пролог до вельми серйозної й, очевидно, не завжди приємної розмови, позбавленої будь-якої елейності.

— Приголомшені морем страждань, — сказав Юрій Мушкетик, — істинні масштаби яких відкриваємо тільки тепер. Хіба не міняємо одних вождів на інших, хіба не так само шукаємо ворогів, як шукали раніше? А помста — це ланцюг безкінечний. Сьогоднішнє огульне ярликування, нетерпимість — той-таки тоталітаризм.

Зараз усі чекають, щоб нам хтось відкрив істину — політичну, економічну, культурницьку, духовну. Немає її, такої істини, немає. Її потрібно виховувати тільки в собі. Виховувати на основі однієї істини — державності України. Якщо цього не буде, то і всі інші істини для нас — марниця.

Мабуть, уперше на письменницькому з'їзді нашої республіки було охоплено цілісним поглядом українську літературу, яка твориться по всьому світу. Вона справді неоднорідна, складається з багатьох тематичних і стильових потоків, але всі вони несуть свою живу воду в єдине річище духовності нашого народу.

(Закінчення на 11-й стор.).

Факт і коментар

ХАОС НА БАЗІ? НІ, В СИСТЕМІ

До редакції зателефонувала економіст харківської обласної бази «Укроптгосптоpгу» Галина Миколаївна Бонк:

— Затоварюємось! У квітні, як відомо, введено нові ціни: регульовані, вільні та фіксовані за коефіцієнтом. Підприємства ж надсилають нам продукцію за старими. А ми не знаємо, що і скільки коштує. Куди тільки не звертались — ніхто не може нам допомогти. Телефонувала я навіть одному з заступників міністра торгівлі, то останній не захотів розмовляти.

Подібні проблеми виникли, мабуть, не лише у Харкові. Телефоную начальнику зведеного економічного відділу Держкомцін УРСР Віктору Мартиновичу Кальнику.

— Ще до підвищення цін ми розіслали спільний з Мінторгом та Мінфіном УРСР лист у всі підрозділи. Якщо в Харкові не отримали, хай звертаються до обласного відділу цін. В крайньому випадку — до нас. Паралельно ми розсилали відповідну вказівку Ради Міністрів.

А взагалі я вважаю подібні скарги намаганням зняти з себе відповідальність...

Повідомляю радісну звістку Галині Миколаївні. Та радощів не відчуваю:

— Та звертались уже в обласний комітет цін! Там один-єдиний примірник листа, а в ньому цілий стос паперів. Розмножувати їх там не хочуть, от і переписує, хто вихопить, на підвіконні. В області близько 400 підприємств, в кожному районі універмаг, купа дрібних магазинів тощо. Спеціальної наради ніхто перед зміною цін не проводив. Виникає враження, що це добре організований хаос...

Цікаво: що думають з цього приводу в Раді Міністрів України?

Костянтин ПАРИШКУРА,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

І ВТРАТИЛИ... БУДИНОК

Продиктовано у номер

На Львівщині діють промислові підприємства (окрім шахтарських), за графіком курсує транспорт, але ніхто не певен, що все враз не зупиниться. Позиція обради щодо страйку — незмінна. «Проведення його в межах області,— каже перший заступник голови Ради Микола Горинь,— це антиукраїнська акція, що може бути вигідною лише тим, хто хоче погріти руки на пожежі економічної руїни, а саме до неї може призвести страйк».

Однак на мітингу у Львові минулої неділі зіткнулися дві полярні думки. Радикально настроєні виступаючі закликали до всеукраїнського страйку. Розважливішим був виступ представника республіканського парламенту Я. Кендзьора. Депутат зустрінутий «в штики» певною частиною мітингуючих.

Складніша ситуація в Червонограді. Об'єднаний страйком закликав провести 16 квітня загальноміський страйк — протесту проти арешту С. Хмари, свого обранця. Заступник голови міськвиконкому П. Олійник навів цифру: відколи триває страйк, місто втратило 4,8 мільйона карбованців фонду соціального розвитку, а це — 100-квартирний будинок. Не подіяло. Шахтарі настроєні рішуче.

Богдан ГНАТОВСЬКИЙ,
журналіст.

Львівська область.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Баскетбол. У спорткомплексі КПІ триває фінальний турнір чемпіонату СРСР за системою «плей-офф». Ми дуже переживали за київських динамівок. Але вони напрочуд легко переграли новосибірських одноклубниць — 96:64 (56:37). А от решта матчів проходила за драматичним сценарієм. Про що свідчать результати: «Молдова» (Кишинів) — «Динамо» (Волгоград) — 75:77 (37:44), «Електросила» (Ленінград) — «Спартак» (Московська область) — 80:89 (47:44). Учора зустрічалися киянки з підмосковними баскетболістками, а ЦСКА — з волжанками.

Футбол. Чемпіонат СРСР, перша ліга. «Шинник» — «Текстильник» — 3:2, «Локомотив» — «Факел» — 2:0, «Нефтчі» — «Зімбрул» — 0:0, «Динамо» Сх. — «Буковина» — 1:0, «Уралмаш» — «Динамо» Ст. — 2:1, «Геолог» — «Котайк» — 2:0, «Зеніт» — «Таврія» — 1:0, «Пардаугава» — «Тілігул» — 1:2, «Ротор» — «Кубань» — 1:0, «Кайрат» — «Ростсільмаш» — 0:0, «Новбахор» — «Нафтовик» — 0:0.

Друга ліга, західна зона. «Галичина» — СКА Од. — 1:0, «Карпати» — «Суднобудівник» — 1:0, КІМ — «Зоря» Бц. — 3:2, «Дніпро» — «Тігіна—Апоель» — 2:0, «Нива» Вц. — «Ворскла» — 4:1, «Торпедо» Зп. — «Кремінь» — 1:0, «Нива» Тр. — «Торпедо» Тг. — 2:1, «Волинь» — «Зоря» Лг. — 0:1, «Спартак» — «Хімік» — 1:1.

ВІД ... ДО...

Вірмени... єдиний у ... мішого в ... Наскільки ... схожий на ... читачам: ... ти картин... З тих ф... публіці, н... янда — ... — емблем...

Нині н... Георгі... М... філ... увазі всі ... дить).

— Мо... чергу сто... го,— сум... акян.

Смуто... йому нем... сить пр... міст Нов... раїні. — ... міжнаціо...

— Лю... лежить ... оргій Ма... ... те... Ві... ни... н. І, сла... ли один... дослужи... женера ...

А...

Восен... заступни... кого рай... лено з... явлену ... докумен... батьком ... звільне... районно... взяли д... прохання... яка б ... менти і ... Зда... та ... н... роднься ... й закон... рання, ... населен... ті депу... циповіс... місією ... новила, ... нього з... кому о... згідно ... впливу ... осіб Р... Треба ...

Яловичина... Свини... Сало ... Сир (... Смета... Мед (... Олія ... Карто... Цибу... Огірк...

...ІЛЬНЕ ГОРЕ

...реконаний, що
цього хорошу

...НК, Словацька
...равах міністер-
навколишньо-
...:

...іщо не цінува-
...дорого, як еко-
...території. Кар-
...ть бути таки-
...'язані все зро-
... Потрібні нові
...огії. Не можна
... політичні амбі-
...а шкоду еколо-
...чна пропозиція
...міжнародну ко-
... Карпат,. а на
— спеціалізова-
...сту лісу, гено-
...ери.

Е. БОНДАР, голова енергетичної комісії Угорської партії «зелених»:

— Хибно думати, що охороняти природу можна лиш тоді, коли на це виділяються відповідні кошти. Не стане природи — не буде й нас. Сьогодні популярна така модель: приймається експлуататорське рішення, а потім під нього підводиться відповідна ідеологія. Щось подібне маємо з Карпатами. Ще одна проблема — погана інформованість зацікавлених сторін. Діємо, як правило, розрізнено, кожен сам по собі. А треба разом. Зустріч створила певні передумови для цього.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Закарпатська область.

...МІТИНГ ІВАНА ДРАЧА

...ком,
...ом

...ро її насущні
... місце і роль
... Україні, яка
...державний су-
...бить перші кро-
...до його реаліза-
...скоріше, запро-
...чніше, пролог
...рйозної й, оче-
...жди приємної
...авленої будь-
...і.
...омшені морем
... сказав Юрій
... істинні масш-
...криваємо тільки
...не міняємо од-
... інших, хіба не
...аємо ворогів, як
...е? А помста —
...скінечний. Сьо-
...ульне ярлику-

вання, нетерпимість — той-таки тоталітаризм.

Зараз усі чекають, щоб нам хтось відкрив істину — політичну, економічну, культурницьку, духовну. Немає її, такої істини, немає. Її потрібно виховувати тільки в собі. Виховувати на основі однієї істини — державності України. Якщо цього не буде, то і всі інші істини для нас — марниця.

Мабуть, уперше на письменницькому з'їзді нашої республіки було охоплено цілісним поглядом українську літературу, яка твориться по всьому світу. Вона справді неоднорідна, складається з багатьох тематичних і стильових потоків, але всі вони несуть свою живу воду в єдине річище духовності нашого народу.

(Закінчення на 11-й стор.).

...коментар

...? НІ, В СИСТЕМІ

...омічного відділу
... УРСР Віктору
... Кальнику.
... підвищення цін
... спільний з Мін-
...інфіном УРСР
...дрозділи. Якщо
... отримали, хай
... до обласного
...В крайньому ви-
...нас. Паралельно
... відповідну вка-
...міністрів.
...вважаю подібні
...ванням зняти з
...альність...
...ю радісну звіст-
...иколаївні. Та ра-
...уваю:
...ртались уже в
...ітет цін! Там

один-єдиний примірник листа, а в ньому цілий стос паперів. Розмножувати їх там не хочуть, от і переписує, хто вихопить, на підвіконні. В області близько 400 підприємств, в кожному районі універмаг, купа дрібних магазинів тощо. Спеціальної наради ніхто перед зміною цін не проводив. Виникає враження, що це добре організований хаос...

Цікаво: що думають з цього приводу в Раді Міністрів України?

Костянтин ПАРИШКУРА,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

...І... БУДИНОК

...иктовано
...омер

...еділі зіткнулися
...думки. Радикаль-
... виступаючі за-
... всеукраїнського
...важливішим був
...ставника респуб-
... парламенту Я.
...депутат зустріну-
...ки» певною час-
...гуючих.
... ситуація в Чер-
...'єднаний страйк-

ком закликав провести 16 квітня загальноміський страйк - протесту проти арешту С. Хмари, свого обранця. Заступник голови міськвиконкому П. Олійник навів цифру: відколи триває страйк, місто втратило 4,8 мільйона карбованців фонду соціального розвитку, а це — 100-квартирний будинок. Не поділяло. Шахтарі настроєні рішуче.

Богдан ГНАТОВСЬКИЙ,
журналіст.
Львівська область.

Телеграфним рядком з Дніпропетровська

ЗМИЧКИ НЕ СТАЛОСЯ

Продовжує страйкувати частина шахтарів Західного Донбасу. Щоб зовсім не сидіти без діла, гірники запропонували свої послуги трудівникам навколишніх сіл, виставивши умову: щотижня колгоспи мають розраховуватися продуктами харчування. Хлібороби відхилили пропозиції шахтарів.

МАЛИЙ ЗОЛОТНИК, ТА БІДОВИЙ

Виробниче об'єднання «Азот», що у Дніпродзержинську, вже кілька років працює вкрай погано. Та ось з'явився тут цех каталізаторів, який почав добиватися неабияких успіхів. А секрет простий: цех відокремився у мале підприємство, в результаті й продуктивність праці зросла утричі.

ГОТУЙ САНЧАТА... З ВЕСНИ

Ще тільки середина весни, а Дніпропетровський міськвиконком влаштував представницьку нараду з питань підготовки об'єктів теплопостачання, мереж комунального господарства та житлового фонду до наступних холодів.

В ЯКІЙ ЦІНІ ДРІБНИЦІ!

Тутешнє управління КДБ продовжує співробітничати з органами МВС на ниві викорінення зловживань та злочинів у торгівлі. Щойно виявлено на 40 тисяч карбованців прихованого добра господарсько-побутового призначення в магазині «Тисяча дрібниць». До кримінальної відповідальності притягнуто директора магазину Л. Поташева.

РІШЕННЯ № 108

Облвиконком недовго, певно, думаючи, рішенням № 108 передає Преображенський собор Українській православній церкві, не надаючи іншого приміщення музею історії релігії, який тут містився. Це з одного боку. А з іншого — на Преображенський собор претендує громада Української автокефальної церкви, яку чомусь уперто відмовляються реєструвати.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Баскетбол. У спорткомплексі КПІ триває фінальний турнір чемпіонату СРСР за системою «плей-офф». Ми дуже переживали за київських динамівок. Але вони напрочуд легко переграли новосибірських одноклубниць — 96:64 (56:37). А от решта матчів проходила за драматичним сценарієм. Про що свідчать результати: «Молдова» (Кишинів) — «Динамо» (Волгоград) — 75:77 (37:44), «Електросила» (Ленінград) — «Спартак» (Московська область) — 80:89 (47:44). Учора зустрічалися киянки з підмосковними баскетболістками, а ЦСКА — з волжанками.

Футбол. Чемпіонат СРСР, перша ліга. «Шинник» — «Текстильник» — 3:2, «Локомотив» — «Факел» — 2:0, «Нефтчі» — «Зімбрул» — 0:0, **«Динамо» Сх. — «Буковина» — 1:0,** «Уралмаш» — «Динамо» Ст. — 2:1, «Геолог» — «Котайк» — 2:0, **«Зеніт» — «Таврія» — 1:0,** «Пардаугава» — «Тілігул» — 1:2, «Ротор» — «Кубань» — 1:0, «Кайрат» — «Ростсільмаш» — 0:0, «Новбахор» — «Нафтовик» — 0:0.

Друга ліга, західна зона. «Галичина» — СКА Од. — 1:0, «Карпати» — «Суднобудівник» — 1:0, КІМ — «Зоря» Бц. — 3:2, «Дніпро» — «Тігіна—Апоель» — 2:0, «Нива» Вц. — «Ворскла» — 4:1, «Торпедо» Зп. — «Кремінь» — 1:0, «Нива» Тр. — «Торпедо» Тг. — 2:1, «Волинь» — «Зоря» Лг. — 0:1, «Спартак» — «Хімік» — 1:1.

Характерники

ВІД «ВОЖДЯ» — ДО БОМЖА

Вірменин Георгій Маркарович Саакян єдиний у світі, хто грає без гриму найвідомішого в світі грузина Иосифа Джугашвілі. Наскільки «простий радянський інженер» схожий на вождя народів — судити самим читачам: вони бачили Саакяна в дванадцяти картинах, навіть у журналі «Єралаш». З тих фільмів, що особливо сподобались публіці, назвемо «Тегеран-43», «Чорна троянда — емблема печалі, червона троянда — емблема любові».

Нині на Одеські кіностудії 64-річний Георгій Маркарович Саакян знімається у філ[illegible] «Чорт з [illegible]» (так, маємося на увазі всі ми, отже — чорт з нами, виходить).

— Можливо, це в першу чергу стосується мене самого,— сумно посміхається Саакян.

Смуток в очах тому, що йому нема де жити, він просить прописку в одному з міст Новоросії **(тобто на Україні. — Ред.)**, бо тут нема міжнаціональної ворожнечі.

— Люди живуть, як і належить людям,— вважає Георгій Маркарович.

[illegible] теж так жив [illegible] Баку. Ві[illegible]нин — в Аз[illegible]йджані. І, слава Богу, всі поважали один одного. На роботі дослужився до головного інженера підприємства, під його керівництвом були молоді інженери всіх національностей, прохали з пошаною: «Всезнаючий, навчи».

А рік тому, під час відомих подій, Саакяна, як й інших вірмен, поспіхом на паромі вивезли з Баку. І своєчасно: через півгодини до квартири увірвалися бойовики, все розбили, спалили унікальну бібліотеку. Жалкували, що не встигли спіймати «самозваного артиста».

Він і справді тільки любитель. Грає Сталіна тому, що схожий на нього. А чи знає він матеріал? Так хто ж не знає той матеріал? Ми й нині живемо в тому суспільстві, підвалини якого заклав Сталін. А бойовики, які увірвалися до квартири Саакяна, народжені «раєм для народів», який теж збудував Він.

— Ви не уявляєте ціну того, що вберегли,— мир народів. Ви — молодці! — говорить Саакян. — Хочу жити на Україні, якщо тут і надалі не буде суперечок.

За матеріалами газети «Новороссийский телеграф»

На фото: Георгій Саакян.

АПАРАТНИК ДЛЯ БИТТЯ?

Прецедент

Восени минулого року заступник голови Срібнянського райвиконкому П. Даниленко за «нескромність, проявлену під час оформлення документів на придбання батьком автомашини», був звільнений з роботи сесією районної Ради. Депутати не взяли до уваги його виступ-прохання створити комісію, яка б вивчила наявні документи і внесла свої пропозиції. Здавалося, все було і та[illegible]но та зрозу[illegible] пере[illegible] знахабнів. А тому й закономірне суворе покарання, прихильно зустрінуте населенням району: нарешті депутати проявили принциповість і рішучість. Та згодом перевірка, проведена комісією обласної Ради, встановила, що батько колишнього заступника райвиконкому отримав автомашину на цілком законних підставах, згідно черги. Ніякого тиску, впливу на інших службових осіб П. Даниленко не чинив. Треба ж таке! Вибачатися слід тепер перед ним? Відновлювати його на роботі?

Президія обласної Ради звернулася до депутатів районної Ради переглянути несправедливе рішення. Наступна сесія це й зробила. Та Петро Іванович не зітхнув полегшено. Його звільнили знову, але більш «справедливо» — «за одноразове грубе порушення трудових обов'язків працівником, який несе дисциплінарну відповідальність порядком підлеглості».

— З вами хтось зводить рахунки? — запитую Петра Івановича.— Можливо, комусь недогодили?

— Ні, начебто... — відповідає він. — Справа в тому, що восени ходили районом чутки про несправедливість при одержанні автомашин. Справді, декілька з них, як недавно дізнався, були відправлені передовикам виробництва, а насправді пішли «потрібним працівникам» у Чернігів. Щоб якось розрядити обстановку перед райпартконференцією, приглушити невдоволення людей, мабуть, і обрали мене на непривабливу роль махінатора і зловмисника, який в такі важкі дні дбає лише про власний достаток. Та хоч би вислухали спростування!

П. Даниленко, потрапивши в опалу, влаштувався на роботу аж у Сумській області. Щоправда, надій на відновлення на роботі він не залишає. Днями подав позов у Срібнянський народний суд.

— Я живу все ж таки у правовій державі, а не в удільному князівстві, де діють інші закони, — зазначає він.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

БАЗАРНИЙ ДЕНЬ

Ціни на ринках республіки цього тижня такі:
(в карбованцях)

	Київ	Івано-Франківськ	Суми	Запоріжжя	Прилуки
Яловичина (за кг)	15 —20	—	10—12	12 —14	—
Свинина (за кг)	17 —25	15—20	10—12	14	13—15
Сало (за кг)	7 —10	7— 8	6	6	10
Сир (за кг)	10	7	6	10	—
Сметана (за л)	10	8	6	10	—
Мед (за кг)	40	30—35	15—20	30 —35	10—15
Олія (за л)	12	10	—	4	—
Картопля (за кг)	1,5— 2	1,5	1	1,5— 2	1,5
Цибуля (за кг)	5 — 6	4	2	4	15
Огірки солені (за шт.)	1 — 2	0,5	0,3	0,6	—

Репліка

ДЕП...

Завдяки ...
чили всяки...
Та автору ...
бачити, як ...
більшого й...
путата, а ту...
.Депутат ...
ди Здол...
Любов Кис...
сидить вдо...
ною і не ...
Її чоловік, ...
місцевого ...
коли сто ...
того менш...
Після закі...
зооветерин...
працювала...
спеціальніс...
секретарем...
чесно труд...
була за...
Дошку по...
обрали де...
заційній се...
кандидатур...
нували пос...

ПД...

Нещода...
сідання ...
ди Парт...
відроджен...
за участі...
народних ...
нів.

Після ...
було вирі...
говий з'...
ПДВУ 15...
року в ...
з'їзду оч...
ПДВУ, на...
раїни О. ...
Головним...
стане пр...
Майже у...
креслюва...
важливіш...
ротьба за...
тет Украї...
роблення ...

Нині м...
ків велик...
купувати ...
«Вольво»...
Хмельниц...
вальсько ...
нання С. ...
пив... імі...
ральну те...
Не мі...

СО...

Не буд...
оцих ті...
природи: ...
є шалени...
квіти. Мі...
нутими е...
ми, їдять...
зростаюч...
багато ...
нозаврів.
Диноза...

ГОЛОС України

Характерники

«ВОЖДЯ» —
БОМЖА

еоргій Маркарович Саакян
, хто грає без гриму найвідо-
грузина Иосифа Джугашвілі.
юстий радянський інженер»
кдя народів — судити самим
бачили Саакяна в дванадця-
навіть у журналі «Єралаш».
в, що особливо сподобались
мо «Тегеран-43», «Чорна тро-
цема печалі, червона троянда
юбові».

цеські кіностудії 64-річний
аров— Саакян знімається у
т з ... и» (так, маємося на
отже — чорт з нами, вихо-

о, це в першу
ься мене само-
осміхається Са-

очах тому, що
жити, він про-
су в одному з
ї (тобто на Ук-
.), бо тут нема
ої ворожнечі.
ивуть, як і на-
,— вважає Ге-
вич.
к жив — Баку.
в Азе... йджа-
гу, всі поважа-
го. На роботі
головного ін-
ємства, під йо-

го керівництвом були молоді інженери всіх національностей, прохали з пошаною: «Всезнаючий, навчи».

А рік тому, під час відомих подій, Саакяна, як й інших вірмен, поспіхом на паромі вивезли з Баку. І своєчасно: через півгодини до квартири увірвалися бойовики, все розбили, спалили унікальну бібліотеку. Жалкували, що не встигли спіймати «самозваного артиста».

Він і справді тільки любитель. Грає Сталіна тому, що схожий на нього. А чи знає він матеріал? Так хто ж не знає той матеріал? Ми й нині живемо в тому суспільстві, підвалини якого заклав Сталін. А бойовики, які увірвалися до квартири Саакяна, народжені «раєм для народів», який теж збудував Він.

— Ви не уявляєте ціну того, що вберегли,— мир народів. Ви — молодці! — говорить Саакян. — Хочу жити на Україні, якщо тут і надалі не буде суперечок.

За матеріалами газети «Новороссийский телеграф»

На фото: Георгій Саакян.

АРАТНИК ДЛЯ БИТТЯ?

Прецедент

инулого року
ови Срібнянсь-
кому П. Дани-
кромність, про-
с оформлення
а придбання
машини», був
роботи сесією
. Депутати не
и його виступ-
орити комісію,
а наявні доку-
а свої пропози-
я, все було і
розум... пере-
бнів. А тому
суворе пока-
ьно зустрінуте
айону: нареш-
роявили прин-
пучість. Та зго-
, проведена ко-
ої Ради, вста-
тько колиш-
ика райвикон-
автомашину на
их підставах,
Ніякого тиску,
ших службових
енко не чинив.
Вибачатися

слід тепер перед ним? Відновлювати його на роботі?

Президія обласної Ради звернулася до депутатів районної Ради переглянути несправедливе рішення. Наступна сесія це й зробила. Та Петро Іванович не зітхнув полегшено. Його звільнили знову, але більш «справедливо» — «за одноразове грубе порушення трудових обов'язків працівником, який несе дисциплінарну відповідальність порядком підлеглості».

— З вами хтось зводить рахунки? — запитую Петра Івановича.— Можливо, комусь недогодили?

— Ні, начебто... — відповідає він. — Справа в тому, що восени ходили районом чутки про несправедливість при одержанні автомашин. Справді, декілька з них, як недавно дізнався, були відправлені передовикам виробництва, а насправді пішли «потрібним працівникам» у Чернігів. Щоб якось розрядити обстановку перед райпартконференцією, приглушити невдоволення людей, мабуть, і обрали мене на непривабливу роль махінатора і зловмисника, який в такі важкі дні дбає лише про власний достаток. Та хоч би вислухали спростування!

П. Даниленко, потрапивши в опалу, влаштувався на роботу аж у Сумській області. Щоправда, надій на відновлення на роботі він не залишає. Днями подав позов у Срібнянський народний суд.

— Я живу все ж таки у правовій державі, а не в удільному князівстві, де діють інші закони, — зазначає він.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

БАЗАРНИЙ ДЕНЬ

Ціни на ринках республіки цього тижня такі:
(в карбованцях)

	Київ	Івано-Франківськ	Суми	Запоріжжя	Прилуки
а кг)	15 —20	—	10—12	12 —14	—
г)	17 —25	15—20	10—12	14	13—15
	7 —10	7— 8	6	6	10
	10	7	6	10	—
ı)	10	8	6	10	—
	40	30—35	15—20	30 —35	10—15
	12	10	—	4	—
кг)	1,5— 2	1,5	1	1,5— 2	1,5
г)	5 — 6	4	2	4	15
(за шт.)	1 — 2	0,5	0,3	0,6	—

Репліка

І ЗАЛИШИЛОСЬ ДЕПУТАТУ — ПЛАКАТИ

Завдяки телебаченню ми бачили всякими наших обранців. Та автору цих рядків довелося бачити, як депутат плаче. Здебільшого йдуть, плачучи, до депутата, а тут...

Депутат Спасівської сільради Здолбунівського району Любов Кисильчук вісім місяців сидить вдома з малою дитиною і не отримує ні копійки. Її чоловік, підмінний шофер місцевого колгоспу, заробляє коли сто карбованців, коли і того менше. Що ж сталося? Після закінчення Львівського зооветеринарного інституту працювала Любов Іванівна за спеціальністю. Потім її обрали секретарем сільради, де вона чесно трудилася вісім років, була занесена на районну Дошку пошани. Торік її знову обрали депутатом. На організаційній сесії вона зняла свою кандидатуру, коли їй запропонували посаду заступника голови. Хотіла працювати за фахом. В результаті, на сьомому місяці вагітності, вона залишилася без роботи. На її заяву голова виконкому Спасівської сільради Павло Футорний відповів: «Виконком повідомляє Вас, що по поводу Вашої заяви на одержання допомоги за доглядом дитини на протязі трьох років Вам відмовлено». Щось подібне вона отримала з правління колгоспу, куди їй радили звернутися працівники сільради, і з виконкому Здолбунівської райради (голова Андрій Дольний).

— На що жити? — заливається сльозами Любов Іванівна.

В області на це питання ніхто не знає відповіді...

Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».
Ровенська область.

Анонс

ПДВУ ГОТУЄТЬСЯ ДО З'ЇЗДУ

Нещодавно відбулося засідання Координаційної ради Партії демократичного відродження України (ПДВУ) за участю членів партії — народних депутатів усіх рівнів.

Після дводенних дебатів було вирішено скликати черговий з'їзд (конференцію) ПДВУ 15—16 червня цього року в Києві. Оргкомітет з'їзду очолили співголови ПДВУ, народні депутати України О. Ємець і В. Філенко. Головним питанням з'їзду стане програма дій партії. Майже усі виступаючі підкреслювали, що сьогодні найважливішими питаннями є боротьба за реальний суверенітет України і термінове вироблення власної антикризової програми. В прийнятих резолюціях підкреслювалася необхідність припинення парламентами республік дії Конституції СРСР на своїх територіях з наступним укладанням конфедеративного Договору про Євро-Азіатську Співдружність, скликання «круглого стола» усіх політичних партій та рухів України, представлених у парламенті, з метою формування коаліційного уряду народної довіри, термінове прийняття Верховною Радою України законів про громадські об'єднання, референдум, вибори і проведення виборів на багатопартійній основі.

Артур БІЛОУС,
депутат Ленінської райради Києва.

Знай наших!

ЧИСТА РОБОТА

Нині модно серед керівників великих підприємств — купувати «Тойоти» або «Вольво». А от директор Хмельницького заводу ковальсько - пресового обладнання С. Василишин закупив... імпортну сміттєзбиральну техніку!

Не міг спокійно дивитися на купи сміття, що останнім часом усе зростають в обласному центрі. Ото й закупив машини для прибирання вулиць. Нещодавно заводчани урочисто передали їх міськжитлокомунгоспові.

Надія ПАКУЛЬКО.
Хмельницький.

Нуль уваги

СОН ПРО СОН-ТРАВУ

Не будемо звинувачувати оцих тіточок у руйнуванні природи: не вони винні, що є шалений попит на весняні квіти. Міста, з їхніми розвинутими естетичними потребами, їдять первоцвіт з усе зростаючим апетитом. Їдять багато — немов отара динозаврів.

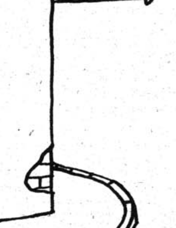
Динозаври, між іншим, від того й згинули, що надто багато їли. Прокинувшись одного ранку, уздріли, що їсти нема чого. Вони лягли, заплакали, потім задрімали і їм снилися луки, повні чудових квітів, яких відтоді більше ніхто не бачив, як і самих динозаврів.

Фото Андрія КОТЛЯРЧУКА.

Пригода

БЕРЕЖИСЬ... ПАСАЖИРІВ

Серед білого дня двоє невідомих молодиків попросили власника «Жигулів» Н. підвезти їх від готелю «Дніпро» у Заводський район. Він погодився. Спрямувавши машину в тупик, невідомі почали вимагати у водія гроші, а коли той вивернув порожні кишені, один з «пасажирів», вихопивши зброю, вистрілив йому у груди. Зловмисники втекли. Поранений зміг доїхати до будинку своєї сестри і там знепритомнів.

Оперативною справою зайнялися співробітники карного розшуку Заводського РВВС Володимир Балута, Володимир Перцев і дільничний інспектор Іван Диренко. Менше години витратили вони на пошуки і затримку небезпечних злочинців. Виявилося, що обидва ніде не працювали, були судимі, один з них володів прийомами карате (навіть мав відзнаки за участь у спортивних змаганнях).

Громадянин Н. у тяжкому стані перебуває в лікарні.

Слідство триває.

Іван МАРТИНІВ,
співробітник УВС.
Запоріжжя.

Мал. Вогдана ЖОЛДАКА.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 18—19 квітня на Україні часом дощі, у західних та північних областях подекуди з мокрим снігом. Вітер північно - західний, 5—10, 19 квітня пориви 15—20 метрів на секунду. Температура вдень 5—12, уночі 2—7 градусів тепла, у західних областях подекуди приморозки, 0—5 градусів, лише у південних і східних областях утримається суха тепла погода з температурою вдень 16—22, вночі 7—12 градусів тепла.

По Київській області сьогодні вдень часом дощ з мокрим снігом. Вітер північно - західний, 5—10 метрів на секунду. Температура 5—10 градусів тепла.

СВЯТІ ЯСИРНИКИ

У чоловіка терпець увірвався: «Давай, — каже, — доб'ємося до якогось посольства, яке здатне дати 10 соток біля хати у своїй країні».

«Бояться селяни високої плати за землю. У Панаса Мирного прочитав: «Земля тепер в ціні — по п'ятдесят карбованців десятину не купиш». А коли загилять по сто й більше карбованців за гектар? Хто її візьме!?»

Мій батько купив Бояна. Кінь увірвався в його житейську планиду на сьомому десятку літ. Опісля колективізації в нашому (і хіба тільки в ньому) роду коні перевелись. Як перевелась і земля. За зайві сотки в крутохарактерні післявоєнні роки батька затягали по судах. Але навіть занапащеність поліського ключа землі Чорнобилем мало додала державної мудрості декому з тих, хто проводить земельну реформу.

З газет, телевізорів, радіоточок чути виявлене, переконливе: «землю селяни не хочуть брати». Не хочуть — і квит. Та от поволі з глухої провінції виринають телефонні дзвінки, листи. «Я з Дніпропетровщини. Ми з чоловіком через землю таке пережили! Ніяк місцева влада не спроможеться нам біля хати землю дати. Не будеш же бігати від одного поля до іншого, щоб борщу наварити. У чоловіка терпець увірвався: «Давай, — каже, — доб'ємося до якогось посольства, яке здатне дати 10 соток біля хати у своїй країні».

А от лист-підранок від вінничанина І. Руденка:

«Я, Руденко Іван Васильович, 1956 року народження, одружений, ростимо з дружиною трьох дочок. Від народження живу в селі. Вважаю, що до останку буду біля землі і в роботі на ній. Більше двох років прошу землі, щоб ми із сім'єю могли на ній розводити й доглядати в немалій кількості селянську живність. Але справа моя зайшла в безвихідь, і я вимушений йти на крайність. Думаю вдатися до голодовки. Або мені виділять землю, або похоронять».

Відписав я цьому вінницькому селянинові листа, де просив не палити за собою мостів, поки не розберемося з його проблемою. Аж тут його другий лист.

«Не один апаратник розпинався з трибуни, мовляв, не хочуть брати землю, дають, а ніхто не бере. Тим часом я особисто скільки часу потратив на писанину, на візити в державні інстанції, а землі мені так і не дали. Тоді я й переконався, що всі ті розмови — лише політичні ігри з народом... Одного дня голова сільради мені каже:

— Ось, Іване, твого листа доручили розглянути. Так я тобі скажу, що ми рішити нічого не можемо. Зараз будуть збори, і ти на них винось своє прохання, як рішать, так і буде...».

У промові директор радгоспу сказав, що прийнято Земельний кодекс, але він не має наміру його виконувати, бо це призведе до голоду в країні. І хоч Руденко хоче взяти 300 гектарів, я йому не дам і одного».

Як на мене, земля за сьогоднішнього галопу цін — гарант, і, мабуть, віра. Віра в те, що з землею можна пережити всі труднощі. А історію про Івана Руденка ми обов'язково допишемо.

Недавно журнал «Юность» подав страшні дані про голод на батьківщині Івана. Виходить, що місцевих булавоносців навіть такі уроки не здатні чомусь навчити.

І все ж село повернуло на весну. В Озірному на Білоцерківщині відбулася зустріч з колишнім першим секретарем Київського обкому партії Григорієм Ревенком. Ішли запитання про нестачу штанів і фуфайок для механізаторів, чобіт для доярок— усього того, без чого робота скидається на каторгу. І раптом: «Я читав Винниченка «Відродження нації...». Все опісля сказане головою колгоспу імені Ілліча Володимиром Кравчуком не вплинуло на зал так, як ця проста фраза. І суть не стільки у Винниченкові (хоча і в ньому теж), як у здатності думати, а отже, й мислити по-новому.

Треба спробувати щось змінити. Плануємо, скажімо, перетворити колгосп на народне господарство з акціями, пайовою участю. Аж з 1951 року документи піднімаємо... Про ринок? Ще вчора мільйоном прибутку рік закінчили, а сьогодні за нових цін мені стало моторошно. Тепер капітальний ремонт комбайна вигрібає з колгоспної каси понад 5 тисяч карбованців. Сівалка замість 400 карбованців тепер обходиться в 2800. Тож відправив її назад, а сіятимемо старою. Нам, по-моєму, на 100 тисяч карбованців продукції перепаде від держави з півтонни цементу. Але ж є колгоспи, що отримають лише по 2,5 трактора!

Володимир Кравчук з «народників» 90-х, які без пишноти й помпи пробують вивести село з кризи. Я мало зустрічав таких керівників, які по-справжньому люблять людей. Хіба що ще голова сільради з Коростенщини Павло Коваль. Був головою колгоспу й сільради, але часто не вписувався в районну «лінію».

— Тепер я голова сільради в своєму селі Веселівці. Чи беруть землю?' Важке запитання. Бо однією рукою держава дає, а іншою забирає. Бояться селяни високої плати за землю. У Панаса Мирного прочитав: «Земля тепер в ціні — по п'ятдесят карбованців десятину не купиш». А коли загилять по сто й більше карбованців за гектар? Хто її візьме!? І що мені казати людям, коли з ціною така невизначеність...

...Пригадую земельну нараду голів сільрад в Радомишлі. Від свого сусіда почув роздуми вголос: «Вже біжать за землею. А я їм, почекайте люди добрі, ще сам нічого не знаю». Пізніше з залу почулося: «Де взялася ця земельна реформа? Такий шмат роботи підкинула». Говорили там багато й довго про міську прописку й землю, «лежачі» колгоспи... Я бесідував із головою Пилиповецької сільради Леонідом Чернишевичем.

— Беруть землю батьки, бо дітям у місті тепер скрутно стало. У нас взяли лише два чоловіки по 1,5 гектара. Один з них — Олексій Піхоцький. Вирощував телят на оренді, тепер потягнуло чоловіка на незалежність від колгоспу. І ще не розумію, чому ми маємо давати городянам землю. Вони ж спекулюватимуть продуктами у тому ж Києві.

Без транспорту, без Державного комітету, який зайнявся б розподілом землі, без бажання «зверху» дати землю нічого не буде. Про це й ще про багато інших проблем теперішнього села вийшла в мене розмова з головою Яблунівської сільради на Білоцерківщині Марією Костенко.

— Зайвої землі в на краплини. Звичайно, є люди, в яких по 10 — 15 соток зайвих. Років три тому дали кращим здавачам молока додаткову землю. Вони ж, наші святі ясирники, того заслужили. А таких земель, щоб гуляли, немає. Хіба що в одного ледачого пенсіонера і жінки-п'янички можна землю забрати...

...В 33-му Яблунівський цвинтар виріс. Голодомор викосив 110 чоловіків, 173 жінки і 120 дітей. У селі доживає дід, який безтаркою звозив померлих. Я буду радий, коли ні цьому чоловікові, ні його онукам не буде більше такої роботи, і щоб прибували коні і земля на батьківських подвір'ях.

Віктор КОСАРЧУК,
аграрний оглядач газети «Голос України».
Житомирська — Київська області.

Фото Олександра ГЛЯДЕЛОВА.

МОНОЛОГИ НА АСФАЛЬТІ?

Погляд

Уже не вперше перечитую дві цілком протилежні статті про одну й ту ж подію — установчі збори Спілки фермерів України, які відбулися 15 лютого. «Сільські вісті» на першій сторінці вмістили досить обширний матеріал під інтригуючою назвою «Авантюра, провокація?», а «Голос України» — більш оптимістично і з надією: «Відродилися».

Пам'ятаю останню зустріч з молодими людьми на Полтавщині. Вони запитували мене, у чому різниця між Селянською спілкою України і Українською селянською демократичною партією, якщо в їх програмних документах багато подібного.

У ті дні ще раз переконався, що фермерству не можна навчити, бо це унікальна психологія, інша мораль, спосіб життя, які формуються упродовж декількох поколінь. Істинний селянин зустрічається так же рідко, як і видатний вчений, художник, спортсмен, політик. Тому в «ситих» країнах завдяки конкуренції їх стає все менше, а продуктів харчування все більше.

Саме під цим кутом зору мене здивувала позиція одного з перших керівників Держагропрому, який, підкреслюючи необхідність професійної підготовки кадрів для нетрадиційних форм господарювання на селі, вважає, що тим, хто не складе вступних іспитів в інститути й технікуми, треба надати можливість навчатися на відділеннях фермерів. Відомо, що в США фермери — освічена група населення, бо їм постійно доводиться вчитися, ризикувати, розраховувати тільки на себе. Їм, зрештою, суспільство довірило найцінніше — землю. Невже і сьогодні ще на державному рівні не розуміють, що відбулося на очах одного покоління в 30-ті роки під час масової колгоспізації селянства?

Природно, що різні типи власності диктують і різні засоби одержання прибутку, його розміри і цілі використання. Якщо зайняті в колгоспно-радгоспному виробництві отримують порівняно малу, але гарантовану заробітну плату регулярно, то орендарі, фермери, кооператори, постійно ризикують, працюючи тільки на кінцевий результат або на власний прибуток.

Важливо підкреслити, що Селянська спілка — це єдина сьогодні організація, яка без шумових ефектів, використовуючи парламентські методи, протистоїть монополізму, грабунку різних відомств з додатком «держ». В її активі не міські мільйони коштів, виділених на піднесення села, а контроль за кожним пунктом Закону про пріоритетний розвиток АПК, розробка проекту Закону про селянське (фермерське) господарство, науково-практичні рекомендації щодо роздержавлення колгоспів і приватизації колгоспних неподільних фондів на паї їх членів, перша республіканська школа фермерів.

На мій погляд, для того, щоб перехід до ринкових відносин відбувався не тільки за рахунок селян, як колись індустріалізація країни, вкрай необхідним є прийняття Україною національної програми становлення першого покоління селян — власників землі.

Поряд з уже відомими заходами, про які неодноразово публікувалося, цільова програма має включати й такі: заснування Селянського комерційного банку і земельної біржі; створення в різних природно - кліматичних умовах вільних економічних зон сприяння розвитку селянських (фермерських) господарств з метою методичного опрацювання, експертизи і прогнозування всіх організаційних, економічних, технологічних й соціально-психологічних питань їх відродження; забезпечення в першу чергу і на пільгових умовах кредитами, технікою, запасними частинами та інше.

Газетні рамки не дозволяють докладніше зупинитися на кожному з цих напрямів. Але зазначу, що без державного протекціонізму майбутньому класу селян не можна створити рівних стартових умов для їх входження в ринок. Більше того, селянські (фермерські) господарства ще надовго залишаться економічною екзотикою в колгоспній державі, як це вже не раз було з прогресивними для свого часу формами організації та оплати праці на селі.

Олексій МОГИЛЬНИЙ,
член Ради Селянської спілки України, кандидат наук.

СТАРІ ПІДТЕКСТИ НОВОГО «ШАХТАРСЬКОГО БУНТУ»

Робітничий Первомайськ — центр страйкового протистояння Луганщини. Але ніщо не може тривати безкінечно. Схоже, уже всі втомилися від страйку. Однак це зовсім не означає, що вихід з нього буде простим і безболісним. Руйнувати, відомо, легше, ніж створювати. Проте надамо слово представникам вугільних підприємств Луганщини.

ГРОШІ З НЕБА НЕ ВПАДУТЬ

Я міг би не говорити, що категорично проти страйку із зупиненням робіт виробничого циклу. Чи були інші варіанти? Безперечно. Ще з лютого український уряд робив все, що в його силах. На відміну від союзного. Підвищення зарплати зросло на 25 відсотків. Далі було збільшено в 2,4 раза розрахункову ціну на вугілля. Також ще до страйку. Результат? Більшість шахт перейшла на режим стабільного нарощування фінансової потужності, що, у свою чергу, вилилося в істотне підвищення платні гірникам. І, нарешті, до сказаного слід приплюсувати останні поступки вже союзного Кабінету. Обіцяні підприємствам для розпорядження на власний розсуд 7 відсотків енергетичного вугілля при нашому річному прибутку 3.750.000 тонн також дадуть відчутну прибавку в бюджет об'єднання. В тому числі й валютну.

Узгоджено формальності з виходом на пенсію всіх категорій робітників з 25-річним підземним стажем.

Це загалом. Тепер конкретніше по об'єднанню. Чи варто прагнути якоїсь мети, коли досягається вона шляхом самознищення? У нас саме так стоїть питання, оскільки страйк триває, мовби й не було названих вище рішень уряду. То чому продовжується самогубство?

Я маю приблизно таку версію. Віднедавна лідери міського страйккому на мітингах почали висувати і політичні вимоги. Однак на шахтах все триває, як і розпочиналося — у площині економічній. І в цьому пересвідчуєшся, коли на кожній зміні, кожній дільниці люди, знайомлячись зі щойно підписаними узгоджувальними документами, починають схилятися до думки, що свою місію протесту вони виконали. Переважна більшість з них готова стати до роботи хоч сьогодні. Але такого фіналу зовсім не хотілося б страйккомівцям. Ще б пак, адже в обласному суді лежить позов адміністрації об'єднання на неправомочність страйку.

Що від рішення суду залежить? Коли страйк буде визнано законним, то завдані збитки мають покритися з союзного бюджету, оскільки саме Центр винен у невиконанні багатьох пунктів постанови № 608. Якщо ж навпаки, а так воно скоріше всього і буде, то ще довго не бачити нам не те що подвійної, а навіть повної вчорашньої зарплати.

Утім, ми вже давно банкрути. За банківськими каналами, коли витрачені власні оборотні фонди, то підприємство неплатоспроможне на віки вічні. У нас же сьогодні оборотних коштів — 17 мільйонів карбованців, а боргів — уже на 32 мільйони. І їх за нас ніхто не сплатить.

А допомоги чекати нізвідки. Проте сьогодні важко зорієнтуватися — з ким же мати справу — з Києвом чи Москвою? Мовби і підпорядкована галузь Україні, але розподілу майна ще не відбулося. До того ж у складі Кабінету міністрів Павлова збережено вугільне міністерство. Ким воно керуватиме, коли і Україна, і Росія, і Казахстан підпорядковують собі вугледобувну промисловість? Двох господарів ми не прогодуємо.

Отож і ця плутанина якоюсь мірою ще стримує людей. Втім, гадаю, ненадовго. Коли найближчим часом лідери страйккому не вмотивують продовження страйку більш конкретними запереченнями, і без них, і без нас шахтарі його припинять самі. Умови сьогодні починають диктувати жорсткі закони економіки — щоб годувати сім'ї, треба заробляти гроші. А з неба вони, як пересвідчилися всі протягом шести тижнів бездіяльності, не впадуть.

Наостанку, хоча є і претензії, я б хотів віддати належне основній масі гірників, які, незважаючи ні на що, зберегли лави, підтримали шахти в робочому стані. Надолужувати згаяне буде непросто, але тепер не час шукати крайніх, та їх і немає. Життя тим часом триває. І чим швидше ми перегорнемо цю далеко не світлу сторінку, тим краще буде.

Юрій ЧЕРНУХА,
генеральний директор виробничого об'єднання «Первомайськвугілля».

ЖИТИ ПО-АМЕРИКАНСЬКИ? А ПРАЦЮВАТИ?

З приводу того, що гірникам слід мати значно вищі заробітки, я «за» обома руками. Роботи важчої, ніж у нас, немає ні в кого. Але я категорично проти страйку. Вимагай, добивайся, однак зупиняти шахти — то вже злочин. Я не страйкую. За минулий місяць 21 раз спускався в забій. І все життя працював — 10 років комбайнером, 18 — бригадиром добувної бригади, решту — гірничим майстром. Загалом — 39 років безперервного стажу з одним записом у трудовій книжці: вступив на роботу на шахту «Горська». Тому й думки страйкувати ніколи не було.

Можливо, ми, ветерани, виховані в іншому дусі і поламати свою психологію на користь того протесту органічно не можемо? Певне, що так. І жаль, мало нас сьогодні залишилося, а в меншості як ти протидіятимеш супротиву молодих та ранніх? Саме вони, молоді та не привчені до справжньої роботи, і шукають лазівки, щоб не працювати. А страйк — це ж ідеальна нагода. Хочемо жити по-американськи, а працювати по-радянському? Так не буває.

А ще таке: хіба ж так ми свого часу працювали? Щонайменше вдвічі більше викладалися, але і турбувалися про нас як про людей, і в магазинах все було, і з злиднях не ходили. І, найголовніше, — до крайнощів не доходили — і з того, і з другого боку. Вміли ми шукати спільну мову з начальством, як воно з нами.

Олександр ГАРУС,
гірничий майстер дільниці № 5 шахти «Горська», Герой Соціалістичної Праці.

НАДІЯ — НА РЕСПУБЛІКУ

Страйк наш закономірний, законний, вимоги — об'єктивні. Наболіло. Коли б уряд, у свою чергу, виконав свої обіцянки по 608-й постанові, нічого б цього не було. А обманули нас у головних пунктах — по пенсіях, по індексації зарплати відповідно до зростання цін (це стосується не тільки шахтарів) і по недоторканості страйкарів та членів страйккомів.

Ніхто, звісно, не сподівався, що страйк буде таким тривалим. Навіть ми, коли підіймалися, і не припускали, що союзний уряд піде на розвал економіки, аби тільки уникнути відповіді на конкретні претензії гірників. Питаєтеся, чому ми апелюємо тільки до Москви? Бо Київ ще не одержав ні влади, ні майна. Він не підписував постанову, то яке право питати з нього ми маємо?

Отож, чекали-чекали, значить, поки зрозуміють у великій столиці, що слід негайно братися до переговорів, доки страйк не переріс у економічну катастрофу, — з тим і залишилися. І тільки через місяць там заворушилися. А як обставили! Показували папери по телебаченню, підкреслювали, що, мовляв, від інших відірвали, а шахтарям дали, аби тільки працювали, і так розтиражували за одну ніч ці документи, що на кожну дільницю вистачило. Але їх і справді можна хіба що тільки читати, бо нічого шахтарі, особливо українські, не отримали. З пенсіями у нас вдома, на Україні, вирішено ще у лютому. Але при чому тут союзний уряд?

Тепер інше. Наскільки я розумію, кожний фінансовий документ має бути ратифікований урядом. Ці ж папери пішли одразу на шахти. То чинні вони чи ні? Не всі це зрозуміли, але скоро дійде, що пропонується нам чистої води авантюра. Не треба вважати шахтарів затурканими, невігласами — вони з «тормозками» кожну газету у шахті перечитують, цікавляться політикою та економікою більше, ніж хтось інший. То для чого ж нас дурити знову, обіцяти міфічні прибутки, але... за умови виконання держплану? А якими податками підприємства нині обклали? Сплативши їх, ми залишимося банкрутами. Я вже мовчу про втрати за час страйку, хоча і до цього шахти Донбасу були нерентабельними. Срібні пласти давно вибрані і продані невідомо куди. Гроші, безперечно, теж осіли не в наших кишенях. А тепер робочий люд стає винним у прорахунках керівництва і мусить брати на себе всю повноту відповідальності?

Тут уже немає ні логіки, ні якоїсь моралі, ні, тим паче, входження в наше становище. Коли на те пішло, то цей шахтарський бунт і спровокували керівники всіх рангів — від Москви до Первомайська, від них пішли витоки безладдя. Коли стихійно підняли ціни на продукцію підприємства, що забезпечують шахти, і ми сіли на хліб та воду, хіба не керівники об'єднання закликали поставити ультиматум суміжникам невідвантаженням вугілля?

Тепер, бачте, усіх дивує — звідки і чому така активність саме у Первомайську? Та хоча б тому, що у цій же постанові за № 608 чорним по білому вписано пункт про право на поновлення страйку, коли уряд не виконає взятих зобов'язань. Під цим, між іншим, підписи Рижкова і Горбачова. Можна це вважати правом? То чому ж тепер нам нав'язують протилежне, відсилаючи до більш пізньої постанови про вирішення трудових спорів? За логікою ж закон зворотної сили не має, а пункт, який відкрив право на поновлення страйку, залишався. Будемо сподіватися, що закон — не дишло...

Звідси, власне, виникли і політичні вимоги, які зовсім не стояли з початку страйку. Час іде, а уряд не реагує — то й подумалося людям; чи потрібний такий уряд, який не звертає на них уваги? У якій ще цивілізованій країні можлива така байдужість? Ми, звичайно, розуміємо, що не якогось концерного приватника руйнуємо, а енергетичну економіку держави розвалюємо. Але розвалюємо не зі своєї вини.

Більше надії на союзний Центр немає. З Москви нам знову дали зрозуміти — не визнавали вас і не збираємося визнавати, вважали вас рабами і будемо вважати. Відтепер погляди шахтарів — на український уряд і Верховну Раду. Тиснути на них — боронь Боже. Пропозиція така — раз оголосили суверенітет, треба, не зволікаючи, наповнювати його істинним змістом, всі підприємства на території республіки забирати під свою юрисдикцію. До того ж, сподіваємось, не такі вже й безпорадні уряд і парламент, щоб хоч частково пом'якшити наші питання. В Росії і Білорусії уже відмінили п'ятипроцентний президентський податок, а ми чого чекаємо? Чому терпимо підвищення цін на дитячі товари?

Коли припинимо страйк? Всі наші дії координуються в рамках РРСКД. Виходити з кола непростих наших проблем будемо тільки разом, щоб і цим продемонструвати свою силу, організованість, відкинути звинувачення, що ледь не Рух організував і фінансував цей страйк. Готується звернення до Верховної Ради — винести шахтарське питання на розгляд одним з перших, а не розтикати його по кутках, як це зробила Москва. І коли наші проблеми почнуть хоч трішки вирішуватися, підтримка уряду з боку шахтарів буде якнайповнішою. Якоюсь мірою, повірите, своїм страйком ми хотіли додати йому сміливості в обстоюванні інтересів суверенної України.

Анатолій СОРОКІН,
робітник очисного вибою шахти «Карбоніт», член міського страйкового комітету, член бюро Первомайського міськкому Компартії України.

Експрес-новини

Президент СРСР М. Горбачов висловив співчуття японській стороні у зв'язку із загибеллю в радянських таборах японських військовополонених після другої світової війни. Михайло Горбачов цього ж дня провів тригодинні переговори з прем'єр-міністром Японії Т. Кайфу. Більша частина цієї розмови була присвячена проблемі чотирьох островів Курильської гряди. Японський представник повідомив, що ця бесіда була щирою.

* * *

Б. Єльцин заявив депутатам Європарламенту, що для Росії настав час повернутися в європейську систему. Він також запропонував створити євроазіатську економічну зону.

* * *

Міністр закордонних справ Люксембургу повідомив, що ООН погодилася вивчити пропозицію Європейського співтовариства про суд над Саддамом Хусейном. Генеральний секретар ООН Перес де Куельяр виявив інтерес до цієї пропозиції, але зауважив, що він виступає проти будь-яких кроків, які можуть зашкодити зусиллям ООН у вирішенні проблеми курдів.

* * *

Ірак звинуватив Іран у нападі на іракські прикордонні пости. В свою чергу, Іран заявив, що бригада іракських військ вторглась на його територію.

* * *

Командуючий миротворчих сил ООН генерал Грейндель заявив, що розширення військ ООН на ірако-кувейтському кордоні доведеться відкласти через велику кількість мін, які залишились у цій місцевості.

* * *

Верховний комісар у справах біженців при ООН Соддака Агата здійснює поїздку вздовж ірако-турецького кордону. Комісар закликала міжнародну громадськість збільшити допомогу курдським та шиїтським біженцям.

* * *

Міністр закордонних справ Чехо-Словаччини Дінстбір зустрівся у Вашінгтоні з держсекретарем США Джеймсом Бейкером. Були обговорені питання економічного співробітництва.

* * *

За словами президента Румунії Ілієску, уряд Фронту національного порятунку готовий до переговорів з іншими політичними партіями про майбутнє країни. Виступаючи на пресконференції, Ілієску сказав, що в Румунії вже проводиться активна політична дискусія. Опозиційні угруповання Румунії закликали до відставки уряду.

НЕ ТРИМАТИСЯ У ЗАТІНКУ

Членство в ООН і наші національні інтереси

У ХОДІ зустрічей з нашими парламентаріями і представниками громадськості трапляється чути: «Хіба Україна що-небудь має від членства в ООН?». Я відношу подібного роду запитання на рахунок недостатньої поінформованості про роботу представництва Української РСР у цьому найавторитетнішому міжнародному об'єднанні. А звідси і недооцінка членства в ООН республіки, що прагне реального суверенітету і визнання її як повноправного учасника світового співтовариства.

Не гріх нагадати, що Українська РСР є країною—засновницею Організації Об'єднаних Націй. Ми брали участь у розробці Статуту ООН і увійшли до числа 51 держави, що стали членами ООН з моменту її утворення в 1945 році. З того часу Україною зроблено значний внесок у здобутки ООН у справі утвердження міжнародної безпеки, роззброєння, деколонізації, налагодження міжнародного економічного та гуманітарного співробітництва.

Двічі — в 1948—1949 та 1984—1985 роках — Українська РСР обиралася до складу Ради Безпеки — головного органу ООН.

Для України членство в Організації Об'єднаних Націй було і є найбільш вагомим підтвердженням того, що міжнародне співтовариство визнає нас як суверенну державу.

Прийняття Декларації про державний суверенітет Української РСР дало новий поштовх нашій роботі. Факт появи цього документа спричинив значне зростання інтересу до України з боку інших країн — членів співтовариства. Одразу за прийняттям парламентом республіки Декларації ми офіційно вручили її копію генеральному секретареві ООН, а також постійному представнику СРСР Ю. Воронцову і представнику Білоруської РСР Г. Буравкіну, її текст було розповсюджено як офіційний документ ООН. На численних зустрічах з групами представників країн — членів співтовариства та журналістами ми роз'яснювали положення Декларації, підкреслюючи, що віднині керуватимемося ними у нашій повсякденній роботі.

Сьогодні увага нашого представництва зосереджена на кількох основних напрямах.

Насамперед це політичні завдання. Як повноправний член ООН ми беремо участь у вирішенні актуальних міжнародних проблем. Наші представники активно працюють у Комісії ООН по роззброєнню, Європейській економічній комісії, Комісії з прав людини, Комітету по інформації, Комісії соціального розвитку. Досить активним є членство республіки в таких органах ООН, де не представлений Радянський Союз, а саме: в Комітеті по здійсненню невід'ємних прав палестинського народу і Спеціальному комітеті проти апартеїду. Крім того, ми відстоюємо позицію республіки з тих чи інших політичних питань. Коли Ірак ввів війська до Кувейту і парламент України прийняв Заяву, у якій однозначно висловлювалося ставлення до цієї події, ми негайно розповсюдили цей документ в ООН, довели нашу позицію до відома світової громадськості. Поява цієї заяви безумовно додала міжнародного авторитету Українській РСР, парламент якої, до речі, вперше висловився з актуальної міжнародної проблеми.

Прийняття Декларації про суверенітет кардинально вплинуло і на нашу позицію в таких питаннях, як, приміром, вибори до керівних органів міжнародних організацій. Раніше Україна нерідко знімала свою кандидатуру на користь країн колишнього соцтабору. Тепер ми переглянули цю практику. Приміром, на останніх виборах до Комітету по програмі і координації з чотирьох кандидатур (крім нас — Болгарії, Польщі, Румунії) Україна набрала найбільше голосів. Ми не стали відмовлятися від участі у виборах — Україна на чотирнадцятому місці за сумою внеску в бюджет ООН і має законне право брати участь у розподілі коштів (а саме цим займається даний Комітет).

Значну увагу останнім часом приділяємо чорнобильській проблематиці. Тут ми плідно співпрацюємо з представниками СРСР і БРСР, Генеральна Асамблея ООН прийняла рішення щодо заходів про подолання наслідків чорнобильської катастрофи. Під час останніх відвідань Генерального секретаря ООН ми обговорили з ним дії, спрямовані на виконання цієї резолюції, співавторами були 126 країн. Тут проблем вистачає. Зокрема, в західній пресі нині шириться хвиля протестів з приводу наміру Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) і Міністерства охорони здоров'я СРСР створити центр по дослідженню наслідків аварії на ЧАЕС під Москвою в Обнінську. Велике занепокоєння з цього приводу висловлюють і представники української діаспори, побоюючись, що кошти, передані на ліквідацію наслідків аварії, потраплять не за адресою. Справді, чому створювати цей центр у Обнінську, а не в районах, які безпосередньо постраждали внаслідок катастрофи? Ми мали зустріч з генеральним директором ВООЗ і висловили йому свої міркування з цього приводу. На жаль, Україна не є членом ВООЗ і не могла вплинути на прийняття цього рішення. Це ще раз підкреслює необхідність брати активну участь у міжнародних структурах, аби мати можливість захищати там власні національні інтереси.

Ширяться наші контакти також з американською громадськістю, діловими колами, неурядовими організаціями. Фактично сьогодні представництво Української РСР виконує функції посольства України в США. До нас звертаються бізнесмени, представники громадськості, всі, хто зацікавлений у розвитку співробітництва з республікою. В цьому напрямку останнім часом намітився значний прогрес. Після візиту до США Голови Ради Міністрів УРСР В. Фокіна зросла зацікавленість у співробітництві з Україною американських ділових кіл, усе частіше до нас приходять з конкретними взаємовигідними пропозиціями. Якщо раніше до контактів з республікою ставилися з пересторогою, роблячи головну ставку на Москву і центр, то нині крига починає потроху танути.

Багато уваги приділяється контактам з українцями у США. Раніше ми підтримували зв'язки тільки з діаспорою так званого прогресивного спрямування. Тепер — з усіма, хто хоче з нами співробітничати. Ми зустрічалися з президентом Світового конгресу вільних українців (СКВУ) Юрієм Шимком, президентом Всесвітньої асоціації української народності лемків доктором Гвоздо, єпископом Української греко-католицької церкви Лостеном, традиційними стали зустрічі з настоятелем греко-католицького собору святого Юра в Нью-Йорку отцем Пащаком, митрополитом Української афтокефальної церкви США Мстиславом, іншими релігійними та громадськими діячами.

Принципово новим напрямом у діяльності представництва Української РСР в ООН стало сприяння у встановленні двосторонніх зв'язків, про що йдеться і у Декларації про державний суверенітет. Членство в ООН дає Україні можливість активно налагоджувати подібного роду відносини. Спілкуючись з дипломатами інших держав, шукаємо шляхи, спільні інтереси, які могли б стати основою таких контактів. Так, вже сьогодні ми активно співробітничаємо в цьому напрямі з представниками Польщі, Чехо-Словаччини, Румунії. Ці країни межують з Україною, а отже передусім зацікавлені у таких відносинах. Недавно ми зустрічалися з представниками Туреччини, Румунії, Болгарії з тим, щоб Україна взяла безпосередню участь у нараді з проблем майбутнього Чорного моря. Робляться перші кроки у налагодженні контактів з адміністрацією США. Так що з упевненістю можна твердити: розвиток двосторонніх зв'язків з іншими країнами набирає сили.

Сьогодні нам слід нарешті усвідомити: процес утвердження України на світовій арені як повноправного суб'єкта міжнародного права — справа не дня і не місяця. Це потребує значних і тривалих зусиль. І від того, як тут буде використано можливості, що надає Українській РСР повноправне членство в ООН, великою мірою залежатиме, чи скоро державний суверенітет України стане реальністю.

Геннадій УДОВЕНКО, заступник міністра закордонних справ Української РСР, постійний представник УРСР при Організації Об'єднаних Націй.

Наш прес-клуб

Очима зарубіжних колег

Те, що радянська економічна реформа забуксувала, не привело до подавлення підприємницького духу в Радянському Союзі. Джонатан Гальперін, президент вашінгтонської фірми заявив, що разом з своїми партнерами по спільному підприємництву на Україні, зокрема кооперативом «Резерв», він видав недавно довідник, в якому повідомляються зведення про дві тисячі сто радянських фірм.

Довідник об'ємом 565 сторінок має різні розділи — від «тваринництва» до «творів мистецтва і антикваріату».

Виданий російською і англійською мовами «Радянський незалежний довідник фірм: 1991 рік» розрахований на те, щоб сприяти становленню контактів між радянськими і зарубіжними підприємствами, які шукають потенційних партнерів у Радянському Союзі.

Довідник є більш реалістичним, ніж роздутий список фірм, зареєстрованих офіційно, більшість з яких практично не займаються ніяким бізнесом.

У Радянському Союзі вже розпродано 20.000 екземплярів довідника.

«Крісчен сайєнс монітор» (США).

* * *

Чехо-Словаччина має намір компенсувати скорочення поставок з СРСР шляхом закупки десяти мільйонів тонн нафти в Ірані в обмін на поставки устаткування і озброєння. Повідомлення про угоду на суму 3 мільярди доларів було зроблено представниками уряду Чехо-Словаччини після візиту в Тегеран міністра закордонних справ країни. В 1986 році Чехо-Словаччина займала восьме місце в світі серед експортерів зброї, але припинила її експорт в минулому році з етичних міркувань.

Спочатку в Ірані планувалось закупити лише 3 мільйони тонн нафти, але в зв'язку з скороченням майже вдвоє поставок радянської нафти (з 13,2 мільйона тонн у минулому році до 5,5 мільйона тонн в цьому), було прийнято рішення про збільшення закупок в Ірані.

«Файненшл таймс» (Великобританія).

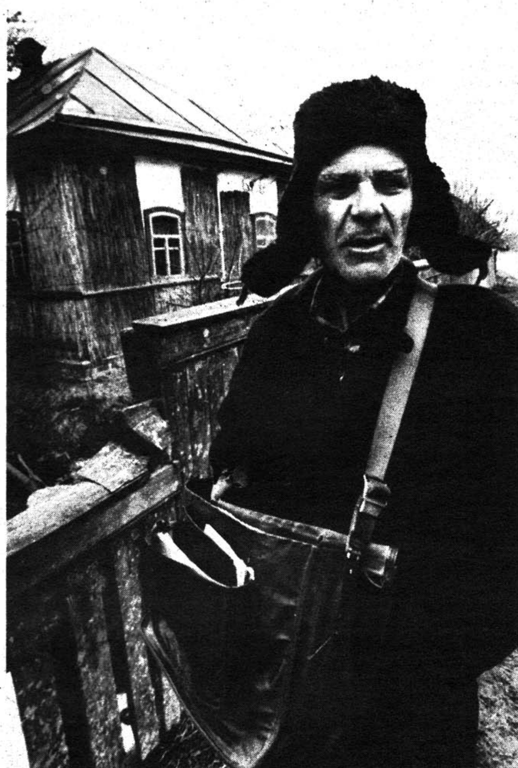
* * *

СРСР відмовився постачати в Індію військову техніку і запасні частини до переходу розрахунків за них в вільноконвертованій валюті.

Це стосується як уже поставленого устаткування, так і техніки, контракти на поставку якої знаходяться в стадії виконання. Приблизно 70 відсотків (вартості) військової техніки, що знаходиться на озброєнні в індійської армії, припадає на долю радянської. Індія в значній мірі залежить від СРСР в поставках запасних частин для засобів управління, контролю і зв'язку, а також літаків, бронетранспортерів і танків. Всі основні запасні частини імпортуються і для винищувачів «МИГ-23», що знаходяться на озброєнні індійських ВПС. Причиною такого рішення Москви, як вважають, є економічні труднощі і недостатність валюти.

«Файненшл експрес» (Індія).

КОКТЕЙЛЬ ВІД «ЧЕРНІГІВНАФТОГАЗУ»

Сагайдачний, хоч і кажуть, що був необачний, промінявши жінку на тютюн та люльку, сам своє щастя вибрав. А от селяни Лисків...

Було колись тут 226 дворів, та мудрі голови «укрупнили» — залишилося на сотню менше. Були колись чисті криниці, та виросли з часом по схилах яру, де знаходиться село, з десяток свердловин — і питною воду можна назвати лише умовно. І селяни не витримали, бо збираються будувати супервишку, свердловина якої буде п'ять-сім тисяч метрів.

— Вона — наче домовина для села. І річку Удай вона отруїть,— зітхають селяни, які зійшлися на акцію протесту.

Чи не символ! Адже свердловина — між фермою і... цвинтарем! Ні, що не кажіть, Сагайдачному простіше було. Хочеш—жінку, хочеш — люльку. В селян Лисок ніхто не питав. Хоч-не-хоч — пий і думай, що на здоров'я...

Сергій ДЗЮБА.
Фото Валерія ІНЮТІНА.

Чернігівська область.

НАРОД У НАС — ОДИН

Лідер комуністів Львівщини закликає до співпраці

У кулуарах сесійних засідань Львівської обласної Ради народних депутатів безпартійні й комуністи іноді обмінюються жартівливими привітаннями з підтекстом. «Слава КПРС», — каже один замість «добрий день». «Героям слава», — одказує, посміхаючись, другий. Та на цьому «консенсус» завершується. Реального співробітництва органів влади з обкомом Компартії України немає. Голова обласної Ради народних депутатів Вячеслав Чорновіл вважає, що співпраця буде можливою тільки після зміни керівництва обласної організації Компартії України. Коса на камінь?

Органи влади на Львівщині, у яких комуністи становлять опозиційну меншість, взялися будувати антикомунізм в одній окремо взятій області. Вони неодмінно хочуть повторити наш історичний досвід, та чомусь не зважають на те, що ми не змогли збудувати соціалізм у одній окремо взятій країні. Свого часу Комуністична партія була одержавленою структурою, а нині органи влади надто політизовані. Отже, помилки учорашнього дня повторюються на іншому щаблі суспільного розвитку. І доки підтримувана органами влади антикомуністична кампанія триватиме. не поліпшиться в області й економічна ситуація. Бо нам треба співпрацювати, а не з'ясовувати стосунки. Співпрацювати, бо ж ми представляємо в регіоні правлячу партію і з цим не можна не рахуватися. Інтереси народу, економічне становище якого погіршується, мають бути вищими від політичних, отож, після з'ясування усіх «анти» опонентам треба сідати за стіл переговорів і вести мову про хліб насущний, спільно шукати шляхи стабілізації господарства, споживчого ринку тощо. Але поки що наші цілком конкретні й обгрунтовані пропозиції залишаються «річчю в собі», їх не чують або ж не хочуть чути.

Обласна партійна організація не збирається підмінювати чи дублювати органи влади. Ідеться про те, що своїми акціями (не політичними!) ми могли б доповнити діяльність місцевих Рад і зробити те, що їм поки що не під силу. Хоча б тому, що адміністративно-командна система ще не віджила своє, старі зв'язки спрацьовують і можуть бути корисними для широкого загалу.

В області бракує цегли, техніки, запчастин. Треба шукати додаткові ресурси. Їх можна знайти через комуністів — керівників Рад інших областей. Та не можемо зробити цього без погодження з органами влади, бо згідно з ухвалою обласної Ради не маємо права втручатися в її компетенцію. Колись у нас була дружба з Ростовом-на-Дону. Ми не просто обмінювалися делегаціями, а й підтримували один одного. Під час збирання врожаю допомагали партнерам робочою силою, а вони нам — технікою, запчастинами. Чому б нині не поновити ці зв'язки? Ми могли б разом із представниками органів влади поїхати туди й укласти угоди. А без нас це важко буде зробити, бо не секрет, що Західного регіону остерігаються через згадані вже антикомуністичні настрої його керівників.

В області погані справи з житловим будівництвом. І хоч місцеві органи зменшили план на 200 тисяч квадратних метрів, його не виконано. Ми могли б посприяти й у цій справі. Для забудови в місті й селі потрібно щороку не менше ніж мільярд штук цегли. Нині виробляється 600 мільйонів. Керівники області покладали певні надії на українську діаспору, та нічого з того не вийшло. Розраховувати слід, передусім, на власні сили. Я дізнався, що в Саратові є досвід забудови житла, що там випускають достатню кількість цегли. Саратовці створили асоціацію промислових підприємств, яка взяла на себе організацію малих підприємств, що виробляють цеглу для колгоспів. Ми могли б виїхати туди спільною делегацією, вивчити досвід, що й було запропоновано керівникам обласної Ради. У відповідь — мовчанка. Як її розуміти?

Дуже велику хвилю ревнощів викликала в наших опонентів нарада працівників сільського господарства — комуністів за участю відповідальних працівників міністерств і відомств республіки. Чому, мовляв, дублюємо органи влади, діємо за їхніми плечима? Та ми нічого не робимо потай і на цю нараду, зокрема, запрошували керівників Рад. Ми зібрали комуністів (а їх у сільському господарстві працює чимало: серед керівників колгоспів і радгоспів — дві третини), щоб покласти на них ті ж завдання, що їх розробили Ради. І тут не варто ображатися, а знову ж таки взяти до уваги те, що стара система управління ще діє, отож особистий приклад перших осіб, жорсткий контроль за виконанням рішень важать багато. А коли керівники тільки на мітингах приклад показуватимуть, молока й м'яса в нас не буде.

У сусідній Волинській області торік зросло виробництво м'яса, молока, там виконано соціальну й житлову програми. Це ж поряд! На Львівщині ж за всіма цими параметрами — спад. Керівники влади нарікають, що ми, мовляв, залишили їм «тяжку спадщину». Давайте звернемося до цифр, а не емоцій. Обласний комітет партії підготував аналіз соціально-економічних показників, ми опублікували його і стало ясно, що немає ніякої «тяжкої спадщини», «блокади центру», а є розлад дисципліни й дезорганізація управління народного господарства області. За цілий рік на Львівщині не здано в експлуатацію жодного лікувального закладу. Хіба це не показник турботи про людину? Свого часу багато було зроблено для медицини, ми постійно займались цим питанням і щорічно вводили в експлуатацію лікарні, поліклініки, наприклад, лікарню швидкої допомоги на 1000 ліжок, госпіталь інвалідів Великої Вітчизняної війни й інші. Заради справедливості скажу, що не лише на Львівщині важко з будівництвом. Скрізь зараз так. Але й долати це треба разом.

Компетентних фахівців Радам бракує, і це факт. І тут ми могли б зарадити, готувати безкоштовно або ж на госпрозрахункових засадах кадри в Москві, Києві, інших містах, скориставшись тими можливостями, які має Компартія. Ми зобов'язали й районні комітети партії звернутися з конкретними пропозиціями до місцевих Рад.

Побачимо, що з того вийде. Ми ж бо не вороги, а велика політична сила, з якою треба рахуватися. Рахуватися, а не зводити рахунки за минуле, вину за яке ми з себе не знімаємо. Опоненти запитують мене: «Що ви робитимете, коли залишитесь один?» А я відповідаю: «Довго вам доведеться чекати. Бо партійна організація Львівщини достатньо потужна й життєздатна».

У перерві між безпосередньою роботою ми навіть склали «Словник демократів», який маємо намір опублікувати. Найделікатніша із вміщених у ньому метафор така: «Секретарюк — яничар перебудови». Спочатку мені було гірко чути це, а тепер не реагую. Звик. Старий став, битий... Мені дуже подобається дотеп Бориса Олійника, який сказав якось: «Стільки батьків у української нації. А де ж сини?» Я — людина перехідного періоду і на роль «батька нації» не претендую. Мене цілком влаштовує скромна роль одного із її синів.

Вячеслав СЕКРЕТАРЮК,
перший секретар Львівського обкому Компартії України.

З ПОШТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

До Комісії з питань гласності і засобів масової інформації Верховної Ради УРСР надійшов лист з Тернопільщини від заліщицької ради Народного руху України, в якому зазначається: «Ми вирішили створити незалежну редакцію районного радіомовлення, плануючи використати для ведення передач провідну радіомережу, що існує. У нашому районі передачі ведуться два рази на тиждень під контролем райвиконкому і райкому КПУ. Ми звернулися до районної Ради народних депутатів і облдержтелерадіо, щоб нам дозволили вести провідне радіомовлення раз на тиждень з власним редагуванням при дотриманні принципів законності. Але нам відмовили, запропонувавши «розповідати» про нас по можливості.

Нам здається, що у нашому випадку відмова має суб'єктивну основу... Потрібне чітке формулювання і коментар з цього питання.

Голова ради Руху Л. РУДЬКО, секретар І. КОСОВАН».

Редакція «Голосу України» звернулася до старшого юрисконсульта Держтелерадіо УРСР В. Дивака з проханням прокоментувати цей лист.

«Засіб масової інформації здобуває право на поширення радіоінформації тільки після його реєстрації, яка здійснюється обласним комітетом по телебаченню і радіомовленню протягом місяця від дня подачі заяви. В заяві треба вказати: засновника (згідно із ст. 7 закону засновником можуть бути політичні партії, громадські організації, масові рухи і об'єднання громадян, створені у відповідності до закону, трудові колективи, а також громадяни, що досягли 18-річного віку); назву редакції; мову, вид, періодичність, обсяг і програмну мету мовлення; аудиторію; джерела фінансування; адресу.

До заяви додаються копія редакційного статуту і платіжне доручення з позначкою банку про переведення реєстраційного збору в сумі 500 крб. Пред'явлення інших вимог під час реєстрації засобу масової інформації не допускається.

Відмова у реєстрації може робитися тільки на таких підставах: 1) якщо назва засобу масової інформації, його програмні завдання суперечать положенням частини першої статті п'ятої Закону; 2) якщо реєструючий орган раніше вже видав свідоцтво іншому засобу масової інформації, що має таку ж назву; 3) якщо заяву подано раніше, ніж виповниться рік від дня, коли набрало законної чинності рішення про припинення діяльності даного засобу масової інформації.

Забороняється монополізація засобу масової інформації, а також його цензура.

Водночас необхідно враховувати те, що згідно з чинним законодавством УРСР право користуватися і розпоряджатися існуючою кабельною мережею радіозв'язку надано Міністерству зв'язку нашої республіки і його структурним підрозділам на місцях. Через це передача зазначеного права іншим юридичним особам можлива за згодою організації, що розпоряджається цим майном, чи самого власника — тобто держави. Таким чином для підключення новоствореної редакції до існуючої провідної мережі радіомовлення треба мати згоду місцевого структурного підрозділу Мінзв'язку УРСР, який може прийняти позитивне рішення на взаємовигідній договірній основі, виходячи з об'єктивних можливостей.

У разі недосягнення згоди новостворена редакція має право вести кабельне чи ефірне радіомовлення за допомогою власних технічних засобів».

ОДЕСА: ВОГОНЬ ПРИПИНИТИ!

...Коли «Волга» голови колгоспу під'їхала до бурякового поля, злодіям — батькові з сином, Анатолію та Ігорю Голосним — було, звісно, не до буряків. Вони хутко «осідлали» свого «уазика» з причепом і чкурнули геть. Та на голову напав мисливський азарт: наздогнати і знешкодити. На відстані 30 метрів через вікно захисник майна двічі прицільно садонув по втікачах. Як наслідок: пробитий задній скат «УАЗ-469» і вогнестрільне поранення спини та лівої легені з крововиливом у плевральну частину в Ігоря Голосного...

Подальші дії розвивалися так. Голова, злякавшись вчиненого, сховав рушницю в очеретах, повернувся на місце події, знайшов злодіїв, які міняли пробитий скат, і відвіз пораненого до лікарні...

Здавалося б, все зрозуміло. Чим би не керувався у своїх діях безкомпромісний голова, але він вчинив злочин: перевищення службових повноважень, тобто збройний самосуд (стаття 166, частина 2 КК УРСР) і зумисне заподіяння важкого тілесного ушкодження, небезпечного для здоров'я (стаття 101, частина 1 КК УРСР). Крім того, попереднє розслідування встановило, що перед цим стрілець разом зі своїм водієм Петром Садовником «потягнули» по чотири склянки вина у знайомого лісника Петра Кашняна. Факт алкогольної «підзарядки» підтвердили всі. У дію мали б вступити закон і суд.

Та насправді все виявилося не так просто. Голова, Козаченко Павло Григорович, 1956 року народження, українець, освіта вища і таке інше, ще й народний депутат Карабановської сільради у рідному селі Карабаново Фрунзівського району, що на Одещині. Прокурор області В. Дацюк, як на стіну, наштовхнувся на рішення четвертої і п'ятої сесій (грудень 1990 і лютий 1991 року) сільради, яка одноголосно відмовилася дати згоду на притягнення до карної відповідальності свого колеги-депутата...

П'ятого квітня цього року вже на сесії Одеської облради народних депутатів, куди звернувся прокурор з вимогою дотримуватися закону, представник сільради повторила мотивацію відмови. Мовляв, П. Козаченко — керівник молодий, людина гаряча, але здібна: за роки головування звільнив свій колгосп «Дружба» від боргів у 4,8 мільйона карбованців, займається будівництвом для колгоспників, благодійництвом тощо. І ні двадцять дробин у спині та одна в легенях пораненого, ні закон не похитнули позиції сільських депутатів: «свого» не віддамо.

І сесія облради спершу згоди на притягнення П. Козаченка до відповідальності теж не дала. Та все-таки здоровий глузд переміг. Посилаючись на необхідність будувати правову державу, де всі рівні перед законом, не на словах, а на ділі, частина депутатів почала вимагати поіменного голосування цього питання з обов'язковим надрукуванням результатів у пресі. Голова Одеських облради та облвиконкому Руслан Боделан нагадав зібранню, що в області близько 14 тисяч депутатів різних рівнів, і якщо вони всі почнуть стріляти, то... Депутат-військовий, повідомивши, що він має табельний пістолет Макарова, який досить зручний для подібних «розборів», зауважив, що ніякі мільйони боргу не варті людського життя, а закон є закон у першу чергу для депутатів.

Друге голосування (120 — «за», 16 — «проти», 20 — «утрималося», 8 — не голосували) задовольнило вимогу прокурора. І слава Богу та здоровому глуздові. Одеська облрада все-таки змогла перемогти депутатські вузькокланові інтереси і підтримала закон. Бо красти, звичайно, негарно, але й чинити самосуд від імені Радянської влади — ще гірше.

Отже — браво, Радо! Голова не «промазав», ти — теж.

Володимир СКАНЯ.

Одеса — Київ.

«ВІДРЯДИЛИ» НА МІТИНГ ІВАНА ДРАЧА

(Закінчення. Початок на 4-й стор.).

— Література має для нас значення непересічне хоча б тому, — сказав Юрій Мушкетик, — що в ставленні до життя, в естетиці вона орієнтувалася на міжнародний контекст, і книжки цих літераторів мимоволі мусили конкурувати з іншими книжками «того» світу, хоч і адресувалися українському читачеві.

На жаль, аналітична, розважлива тональність доповіді Юрія Мушкетика знайшла продовження не у всіх виступах. Дехто знову зробив акцент на розвінчувальних епітетах, на декларативних закликах, оперуючи афоризмами на взірець такого: «Не бійтеся фрази — бійтеся червоної зарази». І подумалося, що цим письменникам також бракує толерантності, терпимості, зрештою, звичайної інтелігентності, як і всьому нашому суспільству, розбурханому політичними й соціальними пристрастями.

Та й самі ці пристрасті раз у раз вривалися в зал. Спочатку народний депутат УРСР Ростислав Братунь Львівської обласної письменницької організації запропонував звернутися до Верховної Ради УРСР з вимогою звільнити з-під арешту Степана Хмару, що знайшло підтримку більшості присутніх. Невдовзі до президії надійшла записка, що пристрасті біля стадіону «Динамо», де проходив у цей час мітинг, розгоряються і можуть призвести до зіткнення між людьми. Тож треба перервати з'їзд і вийти на площу для підтримки страйкуючих. З'їзд продовжив роботу, а для виступу на мітингу відрядив народного депутата УРСР Івана Драча. Потім прийняли текст ще одного листа — тепер уже на адресу ЦК Компартії України...

Лесь Танюк, який привітав письменників від імені Верховної Ради УРСР, нагадав відомий вислів класика, що література — останнє пристанище свободи. І тут же додав: «Отож хай творчість стане останнім порятунком літератури».

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач «Голосу України» з питань культури.

ВЛАДА СЛОВА

Згадувати про літературу в зв'язку з тією чи іншою подією — не кращий спосіб виявляти увагу до неї. Бо красне письменство — невід'ємна частина суспільного життя, нашої духовності. І все-таки ми зустрілися з прозаїком Борисом Тимошенком, можна сказати, на порозі X з'їзду письменників України. Тож саме з цього і почалася наша розмова.

— Ще донедавна наші газети буквально рясніли рубриками «Від з'їзду — до з'їзду», «Від виборів — до виборів» і т. п. Всі брали підвищені соціалістичні зобов'язання, не обминало це і наш письменницький цех. Доводилося звітувати творчими доробками. Хоча, як правило, в номенклатурні списки не потрапляло чимало творів найвищої художньої проби.

Гірка іронія долі. Скільки не говори про ті «доробки» й про ту методу звіту «від з'їзду — до з'їзду», а питання постає руба: чи змінилися письменники за ці п'ять років? Думаю, що так. Адже після такого величезного потоку інформації, жорстокої правди про страждання свого народу літератори, як чутливі до всілякого болю діти, не могли не змінитися. Який глибокий слід у наших серцях залишив Чорнобиль!

Переосмислення дійсності відбулося в багатьох письменників. Чи не тому сьогодні нам не доводиться перераховувати написані книги. Мабуть, навпаки: сьогодні письменницька організація йде до з'їзду зі своїми колективними творами. Це, насамперед, Товариство української мови імені Тараса Шевченка, яке зародилося в стінах нашої Спілки. Воно поєднало в своїх рядах усіх небайдужих до подальшої долі рідної мови, культури нашого народу. Незважаючи на регалії, на солідне становище в суспільстві, саме наші провідні письменники першими пішли на конфлікти заради утвердження істини, кинули виклик ідеологічним догмам. І коли чуєш про те, начебто письменники тримають ніс «за вітром», стає прикро. Ніяке то не флюгерство, а важкий, суперечливий процес прозрівання. Ми також бранці свого часу, такі ж як і всі. Потоки гіркої правди, які буквально наводнили наше життя, перевертали наше єство, змушували кожного переосмислити своє буття. А точніше — повертатися до себе, до своїх істинних витоків.

— Але письменники перш за все — люди, особистості. Їхні погляди чи навіть позиції інколи можуть не збігатися. Чи всі ви були на цьому етапі «одностайні», як то мало місце раніше?

— Біда єднає всіх: і членів різних партій, і безпартійних. Як на мене, то головне в усьому — людяність, а вже потім прихильність до тих чи інших поглядів. Саме людяність нас і об'єднає. Ми не одностайні в своїх поглядах. Більшість письменників підтримує демократів, таких, як Іван Драч, Дмитро Павличко, Павло Мовчан, Володимир Яворівський, Юрій Щербак... Меншість — своїх лідерів. Але певен: у найглобальнішому — порятунку України — ми єдині.

— Сьогодні можна почути: мовляв, часи змінилися, демократії, гласності — хоч відбавляй. А якість літератури погіршилась.

— То правда, що останніми роками творів, якими б усі зачитувалися, не з'явилося. Письменник, насамперед, творець, який осмислює життя у всіх його складнощах. А життя нині настільки суперечливе й багатомірне, що літераторові ще важко пропустити все крізь душу, синтезувати й створити найхарактерніші образи епохи, щоб змоделювати й точно відтворити дійсність. Поки що відбувається нагромадження й осмислення матеріалу, а з часом народжуватимуться справжні твори, гідні нашого народу, крізь які проходитиме українець у всіх його вимірах і всі, сущі на Україні.

Нинішня інформаційна насиченість, тяжіння до публіцистики, яке, здається заполонило всю нашу періодику, — закономірне явище. Життя, наша історія надали нам такого жорстокого і страхітливого матеріалу, що для художніх узагальнень, образного відтворення часу потрібна певна відстань.

— Влада письменника над умами — особливий вид влади. І все-таки багато літераторів, полишивши свої робочі столи, вдалися до політичної, парламентської роботи. Чи не на шкоду це літературній справі, художній творчості зокрема? Чи не будемо ми через якихось десять-п'ятнадцять років шкодувати, що так нераціонально розтранжирювали таланти?

— Коли держава не має справжніх політиків, які б на високому професійному рівні займалися справою, потрібною народу, то нею змушені займатися економісти, викладачі вузів, письменники.

— Отже, виступ з трибуни сесії чи на мітингу є дійовішим за літературне слово?

— Будьмо реалістами. Сьогодні найголовніше — забезпечити перспективне життєве середовище для української мови, культури, екології, душі.

Тому письменники, полишивши пера, взялися за найважливіше — забезпечити необхідне життєве середовище. І в цьому їх найбільша заслуга. Хіба можна, скажімо, порівняти рік 89-й з нинішнім? Навіть ті, хто спочатку насторожено сприймав нові віяння, тепер з усе більшою симпатією проймається до всього, чому дали початок письменники. І якщо придивитися, то можна побачити те довгоочікуване нами єднання народу, який згуртовується навколо конструктивної ідеї.

З часом, природно, встановиться баланс. І тоді письменники займатимуться літературною творчістю, економісти — економікою, а справжні політики — політикою.

— Цікаво, якою тоді має бути письменницька Спілка?

— Спілка показала свою життєздатність ще два роки тому, коли вирували бурхливі пристрасті навколо Руху, ТУМу. Вона була складовою частиною суспільства, яке тільки-но починало пробуджуватись. Отакою, напевне, й має бути надалі письменницька організація. Нині виникають питання щодо майбутнього Спілки: далі залежати від Центру чи бути незалежною? Гадаю, вона має бути незалежною. А замість союзної письменницької організації повинна утворитись Асоціація спілок письменників незалежних держав, до якої ми увійдемо як рівні.

Розмову вів Володимир ТЕТЕРУК.

«БІДА ЄДНАЄ ВСІХ: І ЧЛЕНІВ РІЗНИХ ПАРТІЙ, І БЕЗПАРТІЙНИХ. ЯК НА МЕНЕ, ТО ГОЛОВНЕ В УСЬОМУ — ЛЮДЯНІСТЬ, А ВЖЕ ПОТІМ ПРИХИЛЬНІСТЬ ДО ТИХ ЧИ ІНШИХ ПОГЛЯДІВ. САМЕ ЛЮДЯНІСТЬ НАС І ОБ'ЄДНАЄ. МИ НЕ ОДНОСТАЙНІ В СВОЇХ ПОГЛЯДАХ. БІЛЬШІСТЬ ПИСЬМЕННИКІВ ПІДТРИМУЄ ДЕМОКРАТІВ, ТАКИХ, ЯК ІВАН ДРАЧ, ДМИТРО ПАВЛИЧКО, ПАВЛО МОВЧАН, ВОЛОДИМИР ЯВОРІВСЬКИЙ, ЮРІЙ ЩЕРБАК... МЕНШІСТЬ — СВОЇХ ЛІДЕРІВ. АЛЕ ПЕВЕН: У НАЙГЛОБАЛЬНІШОМУ — ПОРЯТУНКУ УКРАЇНИ — МИ ЄДИНІ».

З нових поезій

Петро СКУНЦЬ

ДУХНОВИЧ

Як і чим тепер дух оновиш,
мій русине? — не твій сезон.

Був у тебе співець Духнович,
аби ти не впадав у сон.

Був у тебе поет-будитель,
аби ти розв'язав язик.

Спів його у твою обитель
не проник —
чи проник і зник?

Не як син ти — як надмогильник
на могилі його застиг.

Не будитель — поет-будильник
програмів і до днесь не стих.

Той поет за життя грабастав
більше слави, як інший сліз.

Ще надворі епоха рабства,
а він дзвонить про комунізм.

Як і чим тепер дух оновиш?

Серп — до горла, на лоб — обух,
і ніякий отець Духнович
у тобі не пробудить дух.

Бо який панотець-добродій
нам потрібен
чи навіть Бог,
коли з нами отець народів,
коли з нами отець епох?!

І в душі не шукаймо сховищ!

Зве будильник-поет удаль,
і навіщо нам дух-Духнович,
де явив себе Сталін-сталь.

І навіщо небесні храми,
знайде рай на землі народ.

Остограм себе! Остограмиш,
а спаливши церкви, — вперьод!

Ще яку тобі треба віру?

В небі кожна зоря сліпа.

Всіх Духновичів — до Сибіру,
від поета і до попа!

В кого ще там анкета чиста?

А чого не помер від куль?

Не поліг — то служив фашистам,
а з нужди не помер — куркуль.

Рік за роком — і спад за спадом.

На кислотнім стою дощі.

Де Хрущов погудів над садом,
не гудуть нам уже й хрущі.

І не кожен той пес, хто бреше.

Мов новий нам щепили ген.

Із медалей, що сипав Брежнєв,
ллється світло у сто рентген.

Та й тепер, як я бачив змалку,
ніби впав я у вічний сон,
їде, їде русинська валка
у Примор'я, Сибір, Херсон.

Сяє зірка п'ятипромінна,
а на ній, за яку борюсь,
вицвітає вже вся Вкраїна,
а не тільки Карпатська Русь.

Все ж обіцянки далі щедрі,
вказівний не зігнувся перст.

І, закинутий мною в нетрі,
знов на плечі приймаю хрест.

Чим же іншим свій дух оновиш?..

Не було ні дротів, ні зон,
просто нас не збудив Духнович,
і триває кошмарний сон.

Ужгород.

Петро ПАЛІЙ

ПОПЛАЧМО, ПІСНЕ!

Моїм землякам-євреям

Поплач зі мною, пісне, поридай,
Стривож мене, візьми мене на крила.
Яка жага народ цей породила
І привела у мій Подільський край!
Я ще хлоп'ям вловив на зір і смак
Його мелодій чарівну принаду.
І він мені в гіркотну мить не зрадив.
А чи не так, Науме? Чи не так?
Поплач зі мною, пісне, потужи,
Бо ще, на жаль, не все гаразд у світі—
Не всім ще сонце однаково світить,
Хоч як кінці з кінцями не в'яжи.
Поплачмо, пісне! Вічна боротьба —
Хто став уже, а хто стає на крила.
Я рад, що небом нас одним накрила
З народом цим знедолена судьба.

Чернівці.

ПЕТРО КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ

Перші два десятиліття XVII століття діяльності збройних сил України найбільше пов'язані з ім'ям козацького гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, якого вже його сучасники вважали одним з найвидатніших полководців Європи. А він був ще державним діячем, політиком, дипломатом, захисником української культури й духовності. Петро Сагайдачний піднісся до найвищих щаблів тодішньої освіченості, був титаном духу й думки, людиною могутніх пристрастей, кипучої, невтримної енергії. Класик вивчення історії запорозького козацтва Дмитро Іванович Яворницький вважав, що «Петро Конашевич-Сагайдачний — найвидатніша особа козацтва протягом усього його історичного існування од початку і до кінця, і не лише на Запорожжі, а й в усій Україні».

Петро Сагайдачний — виходець з Галичини (він народився в селі Кульчиці поблизу Самбора в родині дрібного українського шляхтича) — з'явився на Січі в останні роки XVI сторіччя після закінчення Острозької академії, деякого перебування у Львівській братській школі, а потім учителювання в Києві. На Січі він набув військового досвіду, досконало вивчив козацьку стратегію й тактику, зрештою, сформувався як полководець.

Петро Конашевич-Сагайдачний брав найактивнішу участь у козацьких походах і досить швидко, завдяки освіченості, державному розумові, сильній вдачі, переконанням здобув високий авторитет на Запорозькій Січі. Спочатку його обрали обозним, доручили відати всією артилерією Січі, згодом він очолив Січове товариство — став кошовим отаманом. Пізніше кілька разів його обирають гетьманом усього українського козацтва.

Протягом двох перших десятиріч XVII століття Сагайдачний керував майже всіма значними походами — як сухопутними, так і морськими, що досягли в той час особливої сили, розмаху і масштабів. Козацькі походи були спрямовані на володіння султанської Туреччини та Кримського ханства.

Турецька імперія (Оттоманська Порта), до якої входили завойовані нею країни Європи, Азії та Африки і яку населяло 60 мільйонів чоловік, була в ті часи найбільшою державою світу. Збройні сили Оттоманської Порти належали до числа найсильніших тоді армій світу і мали репутацію «непереможних».

Отже, проти такої супердержави та її васала збройні сили України розгорнули справжню національно-визвольну війну.

Сагайдачний розробив стратегію цієї війни. Основним напрямком козацького наступу на турецькі володіння були береги Анатолії та Малої Азії, хоч козацькі судна-чайки з'являлися й поблизу берегів Африки. Ставилося завдання: послабити військову силу ворога, знищити його флот, зруйнувати найважливіші порти.

Під час великих походів козаки атакували кілька фортець одночасно, однак основного удару завдавали якомусь найбільшому центрові, серед яких були Стамбул, Трапезунд, Синоп, Риза та інші. «Окурювали мушкетним димом столицю турецького султана»,— записав козацький літописець. Майже щороку організовувалися походи, а бувало й по кілька на рік.

Петро Сагайдачний удосконалив козацьку тактику морського бою, що було значним внеском у розвиток українського військового мистецтва.

У морські походи козаки відпливали вночі, перед молодиком. Скільки чатувало на них перед виходом у море небезпек! Треба проминути турецькі фортеці Кизи-Кермень, Тавань, Аслам-Кермень (там, де тепер Берислав і Каховка). За переказами, щоб перепинити прохід по Дніпру, турки поставили посеред річки металеву браму, а від Кизи-Керменя до Тавані й далі до Аслам-Керменя протягли залізні ланцюги. До нас дійшла оповідь про те, як сміливці долали цю перепону. Кілька десятків колод вони зв'язували залізним ланцюгом і сторчма пускали до брами. Стукіт колод, брязкіт ланцюгів створювали враження, нібито рухається козацька флотилія, й турки відкривали вогонь по гаданих козацьких «чайках». А тим часом запорожці, причаївшись в очеретах, очікували, поки вщухне стрілянина, і тоді стрімким ривком проходили лінію фортець. Так само вони долали шлях біля Очакова й Кінбурна — турецьких фортець, що, мов міфічні Сцілла й Харібда, стерегли вихід у Чорне море.

Чайки за 36—40 годин досягали Анатолії. У морі козаки завжди першими помічали великі турецькі галери, оскільки на своїх суднах над водою ледь-ледь піднімалися. Тоді на чайках спускали щогли, визначали напрямок вітру і ставали так, щоб під вечір сонце у них було з тилу. За годину перед заходом сонця українські воїни починали сильно веслувати ближче до галер. За певним гаслом опівночі вони підгрібали до ворожих суден, зненацька брали на абордаж, блискавично захоплювали їх, нерідко вдаючись і до рукопашного бою. Турецький екіпаж знищували, невільникам-веслярам давали волю, відвозили в рідні краї або залучали до свого товариства, приймали до лав козацтва.

Одним з наймогутніших походів був наступ козацького флоту під командуванням Сагайдачного в 1616 році на Кафу (тепер Феодосія) — головний невільницький ринок в Криму.

Козаки штурмом здобули цю могутню з потужними укріпленнями турецьку фортецю й ліквідували чотирнадцятитисячний гарнізон. За наказом козацького гетьмана було знищено й турецький флот. Багато невільників одержали волю. Ця морська експедиція перевершила всі попередні козацькі походи, й воєнна слава запорожців досягла апогею.

Чайки завдали численних відчутних ударів і могутньому турецькому флотові. А сила і значення козацького флоту настільки зросли, що друге й третє десятиріччя XVII століття стало періодом майже повного панування запорожців на Чорному морі. Вони контролювали навігацію між Босфором і Лиманом.

Добою героїчних походів назвали історики морські козацькі експедиції, що набули загальноєвропейського значення. Уряд Османської імперії боротьбу з козаками розцінював як найважчу, найскладнішу, найневідкладнішу й найнебезпечнішу військову й зовнішньополітичну проблему. Найбільша держава тогочасного світу мобілізувала майже всі свої збройні сили проти українських воїнів, які протистояли їм у битвах силами іноді в кілька десятків разів меншими, і все ж добивалися перемоги.

За свідченням сучасника, не тільки на Чорному морі, а й у самій турецькій столиці козаки викликали такий великий переполох, що через них там постійно тримали увесь флот або його частину, будували укріплення на берегах Босфору.

Відомий італійський мандрівник П'єтро дела Валле повідомляв у травні 1618 року: «Турки не мають на Чорному морі жодного місця, яке б козаки не взяли і не сплюндрували. В усякому разі вони сьогодні на Чорному морі така значна сила, що, якщо докладуть більше енергії, будуть цілком його контролювати».

Справді, паніка в приморських районах і в самій турецькій столиці дійшла до такого напруження, що причорноморські міста Анатолії та Балкан звернулися до султана з петицією, в якій заявляли, що, коли він не захистить від козаків, то вони визнають їхню владу. Тому султан скликав спеціальну нараду, на якій обговорювались заходи оборони. На неї запрошено було послів Венеції, Нідерландів, Франції та інших країн.

Запорозькі ж козаки зі свого боку розгорнули дипломатичну антитурецьку діяльність.

Імовірно, з ініціативи Сагайдачного протягом 1617—1620 років відбувалися переговори з Персією, з якою Туреччина розпочала нову війну. Ці українсько-персидські переговори шах Аббас І розглядав як одну з ланок створення антитурецької коаліції, до якої намагалися залучити, окрім Запорозької Січі та Персії, Францію, Польщу, Ватікан, а також Абхазію і грузинські князівства — Мінгрелію та Гурію, з якими запорожці мали давні дружні зв'язки й нерідко, повертаючись додому після штурму турецьких фортець і морських битв, зупинялись там, щоб перепочити. Провідну роль у цій коаліції шах Аббас відводив запорожцям, яких вважав найбільш серйозною, мобільною й активною антитурецькою силою. Щоправда, укладений Туреччиною мир з Персією поклав край цій міжнародній акції.

Олена АПАНОВИЧ

Козацтво - зброй...

Українське козацтво самостійно, навіть всупереч зовнішній політиці уряду Речі Посполитої, вступило до європейської антитурецької ліги.

Представник ліги де Марконне переказував зміст своєї розмови з Сагайдачним 13 квітня 1618 року: «Я мав довгу розмову з представником козаків, який запевнив, що вони продовжуватимуть боротьбу з турками незалежно від того, чи польський король хоче цього, чи не хоче. Це має велике значення, оскільки король у мирі з султаном і гарантував йому спокій».

Спрямувавши всю свою енергію і знання на боротьбу з султанською Туреччиною та кримським ханством, Сагайдачний реально уявляв, що виступати проти Польщі ще не час. Воювати на два фронти Україна не могла. Досвід козацько-селянських повстань кінця XVI століття, керованих Криштофом Косинським і Северином Наливайком, показав, що для всенародного повстання проти польської шляхти поки що бракує сили. Саме з цих причин гетьман, «політик великий і справний», як називали його сучасники, спочатку не йшов на відкриту політичну конфронтацію з Річчю Посполитою, а використовував дипломатію для утвердження і проведення своєї лінії.

Особливістю збройних сил України була їхня активна політична, ...
пільна й ...
ність. Рол...
сферах ж...
народу бу...

Козацтв...
брали акт...
зиційному ...
міщанства ...
православн...
частини у...
проти пол...
релігійних ...
титисячне ...
ке разом з...
ним стало ...
(Богоявлен...
що виступ...
шляхетськ...
лоніальної ...
ючи одноч...
ного та на...
раїни.

Маніфес...
усього За...
до братс...
яким збро...
про... ...
ніст... йо...
кож те, ...
свій захис...
личезної ...
який спр...
братства ...
них масах...
го авторит...
рігав бра...
Хоч нову ...
гурну іно...
без дозво...
польський ...
гетьман (...
воєвода) ...
католицьк...
венство н...

заборонит...
збройних ...
керованих...
ат... еп...
морандум...
співробіт...
ським бр...
цями на ...
Сагайдач...
грозу ка...

Козацт...
лективни...
го братс...
в'язане з...
при ньом...
ний стає...
ном), д...
ально. П...
Іов Боре...
світитель...
згодом р...
Могилян...
протягом...
ла єдин...
ним зак...
ропі.

Таким ...
зробив ...
дентний ...
ричний ...
збройні ...
культур...
манізува...
джерел ...
академії ...
ний, пат...
зацтва т...
ра Кон...
го. На ...
незрозум...
міщення...
ньої Ки...
демії В...
ського ...
У цій т...
— архео...
та архіт...
законові...

(Продовження. Початок в №№ 41, 51, 56).

...у розвиток ук-
...йського мис-
...походи козаки

...АПАНОВИЧ

...нали сильно веслувати ближче до галер. За певним гаслом опівночі вони підгрібали до ворожих суден, зненацька брали на абордаж, блискавично захоплювали їх, нерідко вдаючись і до рукопашного бою. Турецький екіпаж знищували, невільникам-веслярам давали волю, відвозили в рідні краї або залучали до свого товариства, приймали до лав козацтва.

Одним з наймогутніших походів був наступ козацького флоту під командуванням Сагайдачного в 1616 році на Кафу (тепер Феодосія) — головний невільницький ринок в Криму.

Козаки штурмом здобули цю могутню з потужними укріпленнями турецьку фортецю й ліквідували чотирнадцятитисячний гарнізон. За наказом козацького гетьмана було знищено й турецький флот. Багато невільників одержали волю. Ця морська експедиція перевершила всі попередні козацькі походи, й воєнна слава запорожців досягла апогею.

Чайки завдали численних відчутних ударів і могутньому турецькому флотові. А сила і значення козацького флоту настільки зросли, що друге й третє десятиріччя XVII століття стало періодом майже повного панування за...

...та Балкан звернулися до султана з петицією, в якій заявляли, що, коли він не захистить від козаків, то вони визнають їхню владу. Тому султан скликав спеціальну нараду, на якій обговорювались заходи оборони. На неї запрошено було послів Венеції, Нідерландів, Франції та інших країн.

Запорозькі ж козаки зі свого боку розгорнули дипломатичну антитурецьку діяльність.

Ймовірно, з ініціативи Сагайдачного протягом 1617—1620 років відбувалися переговори з Персією, з якою Туреччина розпочала нову війну. Ці українсько-персидські переговори шах Аббас I розглядав як одну з ланок створення антитурецької коаліції, до якої намагалися залучити, окрім Запорозької Січі та Персії, Францію, Польщу, Ватікан, а також Абхазію і грузинські князівства — Мінгрелію та Гурію, з якими запорожці мали давні дружні зв'язки й нерідко, повертаючись додому після штурму турецьких фортець і морських битв, зупинялись там, щоб перепочити. Провідну роль у цій коаліції шах Аббас відводив запорожцям, яких вважав найбільш серйозною, мобільною й активною антитурецькою силою. Щоправда, укладений Туреччиною мир з Персією поклав край цій міжнародній акції.

...політична, громадсько-суспільна й культурна діяльність. Роль козацтва в цих сферах життя українського народу була провідною.

Козацтво та його гетьман брали активну участь в опозиційному русі українського міщанства — жителів міста, православного духовенства, частини української шляхти проти політики національно-релігійних утисків. Двадцятитисячне Військо Запорозьке разом з Петром Сагайдачним стало членом Київського (Богоявленського) братства, що виступало проти окупації шляхетської Польщі та її колоніальної політики, відіграючи одночасно роль культурного та наукового центру України.

Маніфестаційний вступ усього Запорозького Війська до братства в 1620 році, яким збройні сили України про[illegible]стрували солідарніст[illegible] його про[illegible]ою, а також те, що беруть його під свій захист, був виявом величезної політичної ваги, який сприяв популярності братства в широких народних масах, високо підніс його авторитет, а водночас оберігав братство від репресій. Хоч нову громадську й культурну інституцію засновано без дозволу короля, проте ні польський уряд, ні коронний гетьман (він же київський воєвода) С. Жолкевський, ні католицьке й уніатське духовенство не наважувалися її...

...вільне протиправне будівництво, під час якого було викинуто кістки з поховань кількох століть. Серед них, ймовірно, й Петра Сагайдачного, похованого в 1622 році в Богоявленській церкві.

Вирішальну роль відіграло козацтво у відновленні в 1620 році вищої православної ієрархії на Україні, що була скасована 1596 року за Брестською унією. На прохання Петра Сагайдачного єрусалимський патріарх Феофан, що повертався з Москви, висвятив єпископів на всі православні кафедри України, Білорусії й Литви, а також на сан митрополита-ректора Київської братської школи Іова Борецького. Польський шляхетський уряд, який поставився до цього політично-церковного акту, як до державного злочину, видав універсал про арешт новопоставлених вищих — православних ієрархів. На обороні стало козацтво — збройна сила. Це було важливим та сміливим політичним вчинком, що послабляв позиції католицизму на українських землях.

Водночас Сагайдачний постійно дбав про збільшення чисельності й сили козацтва, вичікуючи слушного часу й відповідної міжнародної обстановки, щоб почати здійснювати друге історичне завдання — виступити збройною силою проти шляхетської...

...попередником Богдана Хмельницького.

Проте наступного року козакам довелося воювати разом з польським військом проти могутнього ворога як Польщі, так і України. Султанська Туреччина вирішила завоювати Польщу й під Хотином зосередила військо, яке з обслугою нараховувало 300 тисяч чоловік. Турки везли 260 гармат, мали велику кількість верблюдів, мулів і навіть чотирьох бойових слонів, які наводили жах на місцеве населення. Такої армії вже давно не бачили в Європі.

Поляки спромоглися мобілізувати ледве 30 тисяч війська, в якому переважали найманці-ландскнехти, найбільше німці й угорці. Річ Посполита не зуміла зібрати й трьох десятків гармат, тому позичили гармати в козаків. Польський король звернувся до козаків з проханням приєднатися до польського війська. Король попросив єрусалимського патріарха Феофана підтримати його й закликати козаків стати на бік польського війська проти мусульманської сили.

За давньою демократичною традицією вирішувати важливі питання спільно, на загальнокозацьких радах, зокрема питання війни й миру, і на цей раз зібралася така рада в Сухій Діброві, де поряд з козаками (більше 40 тисяч) було кілька сот пред...

...реслідуюч...
...рожий таб...
...ри гармат...
...багато ко...
...ції, зброї...
...них і кіль...
...начальник...
Францу...
...шої поло...
...М. Бодьє...
...такою смі...
...вали турк...
...своєму ш...
...ся майже...
...на».
Поява...
...султанськ...
...кала пані...
...військах....
...момент, я...
...цілковиту...
...війни. Ал...
...гайдачний...
...кевича, п...
...і пропону...
...ма силами...
...чим. Ход...
...ввести в...
...силаючис...
...часники,...
...ки-історик...
...зуміти й...
...дінку пол...
...чого. Маб...
...чення мал...
...під вплив...
...сарів дот...
...ції позиц...
...тегії паси...
...зробив ви...
...ві козаки...
...рецьку ар...
...Владислав...
...рал Ход...
...їм відійти...

...озацтво — збройні сили Украї...

...ночі, перед мо-
...льки чатувало
...виходом у мо-
...Треба промину-
...фортеці Кизи-
...вань, Аслам-
...де тепер Бе-
...вка). За пере-
...перепинити про-
...турки поста-
...річки металеву
...Кизи-Керменя
...далі до Аслам-
...тягли залізні
...нас дійшла опо-
...як сміливці до-
...репону. Кілька
...вони зв'язу-
...ланцюгом і
...кали до брами.
...брязкіт ланцю-
...враження, ні-
...козацька флю-
...рки відкривали
...даних козацьких
...тим часом за-
...наївшись в оче-
...али, поки вщух-
...і тоді стрім-
...проходили лінію
...само вони до-
...ля Очакова й
...турецьких фор-
...міфічні Сцілла
...терегли вихід у

...6—40 годин до-
...лії. У морі ко-
...першими помі-
...турецькі галери,
...воїх суднах над
...дь піднімалися.
...йках спускали
...чали напрямок
...так, щоб під
...них було з ти-
...перед заходом
...ські воїни почи-

...порожців на Чорному морі. Вони контролювали навігацію між Босфором і Лиманом.

Добою героїчних походів назвали історики морські козацькі експедиції, що набули загальноєвропейського значення. Уряд Османської імперії боротьбу з козаками розцінював як найважчу, найскладнішу, найневідкладнішу й найнебезпечнішу військову й зовнішньополітичну проблему. Найбільша держава тогочасного світу мобілізувала майже всі свої збройні сили проти українських воїнів, які протистояли їм у битвах силами іноді в кілька десятків разів меншими, і все ж добивалися перемоги.

За свідченням сучасника, не тільки на Чорному морі, а й у самій турецькій столиці козаки викликали такий великий переполох, що через них там постійно тримали увесь флот або його частину, будували укріплення на берегах Босфору.

Відомий італійський мандрівник П'єтро дела Валле повідомляв у травні 1618 року: «Турки не мають на Чорному морі жодного місця, яке б козаки не взяли і не сплюндрували. В усякому разі вони сьогодні на Чорному морі така значна сила, що, якщо докладуть більше енергії, будуть цілком його контролювати».

Справді, паніка в приморських районах і в самій турецькій столиці дійшла до такого напруження, що причорноморські міста Анатолії...

Українське козацтво самостійно, навіть всупереч зовнішній політиці уряду Речі Посполитої, вступило до європейської антитурецької ліги.

Представник ліги де Марконне переказував зміст своєї розмови з Сагайдачним 13 квітня 1618 року: «Я мав довгу розмову з представником козаків, який запевнив, що вони продовжуватимуть боротьбу з турками незалежно від того, чи польський король хоче цього, чи не хоче. Це має велике значення, оскільки король у мирі з султаном і гарантував йому спокій».

Спрямувавши всю свою енергію і знання на боротьбу з султанською Туреччиною та кримським ханством, Сагайдачний реально уявляв, що виступати проти Польщі ще не час. Воювати на два фронти Україна не могла. Досвід козацько-селянських повстань кінця XVI століття, керованих Криштофом Косинським і Северином Наливайком, показав, що для всенародного повстання проти польської шляхти поки що бракує сили. Саме з цих причин гетьман, «політик великий і справний», як називали його сучасники, спочатку не йшов на відкриту політичну конфронтацію з Річчю Посполитою, а використовував дипломатію для утвердження і проведення своєї лінії.

Особливістю збройних сил України була їхня активна...

...заборонити, бо побоювалися збройних українських сил, керованих Сагайдачним. Уніат[illegible] єпископи п[illegible]и у меморандумі папі до [illegible]има, що співробітництво між Київським братством і запорожцями на чолі з гетьманом Сагайдачним несе велику загрозу католицизму.

Козацтво, яке стало колективним членом Київського братства, було тісно пов'язане з життям заснованої при ньому школи. Сагайдачний стає ктитором (опікуном), допомагає їй матеріально. Першим ректором був Іов Борецький, видатний просвітитель. Київська школа згодом розвинулась у Києво-Могилянську академію, що протягом тривалого часу була єдиним вищим навчальним закладом у Східній Європі.

Таким чином, Сагайдачний зробив незвичний, безпрецедентний для свого часу історичний крок — поставив збройні сили на охорону культури й освіти, тобто гуманізував зброю. Тож біля джерел Києво-Могилянської академії лежить гуманістичний, патріотичний подвиг козацтва та його гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. На цьому тлі видається незрозумілим сам факт розміщення на території колишньої Києво-Могилянської академії Вищого військово-морського політичного училища. У цій тричі заповідній зоні — археологічній, історичній та архітектурній — усупереч законові провадилося само...

...Польщі й повалити її владу на Україні.

В останні роки другого десятиріччя XVII віку великих масштабів набуло масове покозачення селян і міщан, які прагнули звільнитися від феодально-кріпосницької залежності, від національно-релігійних утисків, вони визнавали тільки козацьку владу, владу Запорозької Січі. Посилились втечі на Січ козаків, селян і міщан.

Тепер польській шляхті доводилося мати справу з добре організованою, численною й могутньою військовою силою України. Наприкінці XVI століття бойових козаків було лише 5—6 тисяч, а за гетьмана Сагайдачного — понад 50. Королівський посланець ксьондз Обалківський, який був присутній на козацькій раді в урочищі Суха Діброва, де зібралося майже 50 тисяч озброєних козаків, писав у донесенні: «Належить побоюватися, аби справа не дійшла до повстання, до селянської війни. Надто вони розлютувалися тут, побачивши себе в такому зібранні та силі. Борони, Боже, тутешніх католиків, їм нікуди втікати буде! Усе живе подалося до козаків».

Сагайдачний вирішив, що настав час збройного виступу проти окупації шляхетською Польщею українських земель, що збройні сили України у своєму розвиткові досягли такого рівня, коли вони в змозі повалити владу Речі Посполитої на Україні. У цих своїх намірах він був...

...ставників духовенства й міщан з різних міст України.

Козацька рада ухвалила виступити на допомогу польському військові, обумовлюючи свою згоду на участь у війні виконанням низки вимог: визнання прав козацтва, розширення реєстру, скасування певних королівських універсалів, виведення польських військ з України, релігійне рівноправ'я, визнання вищої православної ієрархії з її зверхником митрополитом Іовом Борецьким. Рада відправила послів на чолі з Петром Конашевичем-Сагайдачним до Варшави. Вирішили також запросити й бойових побратимів — донських козаків.

Запорозьке Військо, чисельність якого перевищувала 41 тисячу, спорудило свій окремий табір поруч з польськими позиціями і саме за його рахунок польсько-козацькі сили переважали турецьку армію в ручній вогнепальній зброї. Недарма Запорозьке Військо називали сучасники «рушничним військом». Сеймовий комісар польського війська під Хотином Яків Собеський дуже високо оцінював козацьке озброєння: «Якби польське військо було так добре озброєне, то могло б поміряться силами з найсильнішою в світі піхотою!»

Четвертого вересня чотири штурми відбили запорожці, після цього під проводом Сагайдачного самі перейшли до наступу. Відбивши атаку, козаки погнали ворога й, пе...

...самим пр...
...ків».
Сагайда...
...відводити...
...зад. Під...
...гармат і...
...ки всіх с...
...турецької...
...ні були в...
...ми втрата...
...вавіший...
...битві. 80...
...козаки....
...більше. А...
...речно, ве...
...заків, кер...
...маном.
Упродо...
...війни коз...
...себе осно...
...ких атак....
...гетьманом...
...дев'ять...
...яких. бул...
...середньо...
...зацький...
...рився на...
...цю. Жоді...
...зміг про...
...вали.
Водноч...
...магався в...
...кі штурм...
...того на...
...ман орга...
...ступ. Цим...
...дачний п...
...рейдів, я...
...ких втра...
...ськам (2...
...гальних...
...серед ни...
...ливою си...
...намічна т...
...козаків,...
...і актив...
...симально...
...ти фа...

ГОЛОС України

громадсько-сус-
ультурна діяль-
козацтва в цих
тя українського
провідною.
та його гетьман
ну участь в опо-
сі українського
жителів міста,
духовенства,
аїнської шляхти
ки національно-
тисків. Двадця-
йсько Запороз-
етром Сагайдач-
еном Київського
кого) братства,
проти окупації
Польщі та її
політики, відігра-
но роль культур-
ового центру Ук-

ційний вступ
розького Війська
а в 1620 році,
сили України
ал солідар-
про ою, а та-
беруть його під
був виявом ве-
олітичної ваги,
популярності
широких народ-
исоко підніс йо-
а водночас обе-
во від репресій.
омадську й куль-
цію засновано
короля, проте ні
ряд, ні коронний
же київський
Жолкевський, ні
уніатське духо-
наважувалися її

вільне протиправне будівництво, під час якого було викинуто кістки з поховань кількох століть. Серед них, ймовірно, й Петра Сагайдачного, похованого в 1622 році в Богоявленській церкві.

Вирішальну роль відіграло козацтво у відновленні в 1620 році вищої православної ієрархії на Україні, що була скасована 1596 року за Брестською унією. На прохання Петра Сагайдачного єрусалимський патріарх Феофан, що повертався з Москви, висвятив єпископів на всі православні кафедри України, Білорусії й Литви, а також на сан митрополита-ректора Київської братської школи Іова Борецького. Польський шляхетський уряд, який поставився до цього політично-церковного акту, як до державного злочину, видав універсал про арешт новопоставлених вищих — православних ієрархів. На обороні стало козацтво — збройна сила. Це було важливим та сміливим політичним вчинком, що послабляв позиції католицизму на українських землях.

Водночас Сагайдачний постійно дбав про збільшення чисельності й сили козацтва, вичікуючи слушного часу й відповідної міжнародної обстановки, щоб почати здійснювати друге історичне завдання — виступити збройною силою проти шляхетської

попередником Богдана Хмельницького.

Проте наступного року козакам довелося воювати разом з польським військом проти могутнього ворога як Польщі, так і України. Султанська Туреччина вирішила завоювати Польщу й під Хотином зосередила військо, яке з обслугою нараховувало 300 тисяч чоловік. Турки везли 260 гармат, мали велику кількість верблюдів, мулів і навіть чотирьох бойових слонів, які наводили жах на місцеве населення. Такої армії вже давно не бачили в Європі.

Поляки спромоглися мобілізувати ледве 30 тисяч війська, в якому переважали найманці-ландскнехти, найбільше німці й угорці. Річ Посполита не зуміла зібрати й трьох десятків гармат, тому позичили гармати в козаків. Польський король звернувся до козаків з проханням приєднатися до польського війська. Король попросив єрусалимського патріарха Феофана підтримати його й закликати козаків стати на бік польського війська проти мусульманської сили.

За давньою демократичною традицією вирішувати важливі питання спільно, на загальнокозацьких радах, зокрема питання війни й миру, і на цей раз зібралася така рада в Сухій Діброві, де поряд з козаками (більше 40 тисяч) було кілька сот пред-

реслідуючи, вдерлися у ворожий табір, захопили чотири гармати, п'ять наметів, багато коней, одягу, амуніції, зброї, полонених, серед них і кількох турецьких воєначальників.

Французький історик першої половини XVII століття М. Бодьє писав: «Козаки з такою сміливістю переслідували турків, змітаючи все на своєму шляху, що прорвалися майже до наметів султана».

Поява запорожців серед султанських наметів викликала паніку в османських військах. Настав рішучий момент, який міг принести цілковиту перемогу і кінець війни. Але гінці, яких Сагайдачний посилав до Ходкевича, прохаючи допомоги і пропонуючи виступити всіма силами, поверталися ні з чим. Ходкевич відмовився ввести в бій свої війська, посилаючись на пізній час. Сучасники, а згодом дослідники-історики, намагалися зрозуміти й пояснити цю поведінку польського командуючого. Мабуть, не останнє значення мало те, що Ходкевич під впливом сеймових комісарів дотримувався концепції позиційної війни і стратегії пасивної оборони. Бодьє зробив висновок: «У цій битві козаки розгромили б турецьку армію, якби принц Владислав і польський генерал Ходкевич не наказали їм відійти, замість того, щоб

...ні сили України

...бо побоювалися
українських сил,
агайдачним. Уні-
...пи й у ме-
...пі до ...има, що
во між Київ-
вом і запорож-
ні з гетьманом
несе велику за-
ізму.

яке стало ко-
леном Київсько-
було тісно по-
тим засновані
школи. Сагайдач-
...итором (опіку-
...агає їй матері-
м ректором був
й, видатний про-
Київська школа
нулась у Києво-
академію, що
ивалого часу бу-
щим навчаль-
м у Східній Єв-

...ом, Сагайдачний
чний, безпреце-
свого часу істо-
ок — поставив
на охорону
освіти, тобто гу-
броєю. Тож біля
во-Могилянської
гуманістич-
чний подвиг ко-
гетьмана Петь-
ча-Сагайдачно-
у тлі видається
сам факт роз-
території колиш-
огилянської ака-
військово-мор-
чного училища.
заповідний зоні
історичний
ній — усупереч
овадилося само-

Польщі й повалити її владу на Україні.

В останні роки другого десятиріччя XVII віку великих масштабів набуло масове покозачення селян і міщан, які прагнули звільнитися від феодально-кріпосницької залежності, від національно-релігійних утисків, вони визнавали тільки козацьку владу, владу Запорозької Січі. Посилились втечі на Січ козаків, селян і міщан.

Тепер польській шляхті доводилося мати справу з добре організованою, численною й могутньою військовою силою України. Наприкінці XVI століття бойових козаків було лише 5—6 тисяч, а за гетьмана Сагайдачного — понад 50. Королівський посланець ксьондз Обалківський, який був присутній на козацькій раді в урочищі Суха Діброва, де зібралося майже 50 тисяч озброєних козаків, писав у донесенні: «Належить побоюватися, аби справа не дійшла до повстання, до селянської війни. Надто вони розлютувалися тут, побачивши себе в такому зібранні та силі. Борони, Боже, тутешніх католиків, їм нікуди втікати буде! Усе живе подалося до козаків».

Сагайдачний вирішив, що настав час збройного виступу проти окупації шляхетською Польщею українських земель, що збройні сили України у своєму розвиткові досягли такого рівня, коли вони в змозі повалити владу Речі Посполитої на Україні. У цих своїх намірах він був

ставників духовенства й міщан з різних міст України.

Козацька рада ухвалила виступити на допомогу польському війську, обумовлюючи свою згоду на участь у війні виконанням низки вимог: визнання прав козацтва, розширення реєстру, скасування певних королівських універсалів, виведення польських військ з України, релігійне рівноправ'я, визнання вищої православної ієрархії з її зверхником митрополитом Іовом Борецьким. Рада відправила послів на чолі з Петром Конашевичем-Сагайдачним до Варшави. Вирішили також запросити й бойових побратимів — донських козаків.

Запорозьке Військо, чисельність якого перевищувала 41 тисячу, спорудило свій окремий табір поруч з польськими позиціями і саме за його рахунок польсько-козацькі сили переважали турецьку армію в ручній вогнепальній зброї. Недарма Запорозьке Військо називали сучасники «рушничним військом». Сеймовий комісар польського війська під Хотином Яків Собеський дуже високо оцінював козацьке озброєння: «Якби польське військо було так добре озброєне, то могло б помірятися силами з найсильнішою в світі піхотою!»

Четвертого вересня чотири штурми відбили запорожці, після того під проводом Сагайдачного самі перейшли до наступу. Відбивши атаку, козаки погнали ворога й, пе-

самим приєднатися до козаків».

Сагайдачному довелося відводити своїх звитяжців назад. Під вогнем батареї з 12 гармат і натиском контратаки всіх сил правого крила турецької армії вони змушені були відступити з великими втратами. Це був найкривавіший день у Хотинській битві. 800 чоловік втратили козаки. Турки — втричі більше. Але це був, безперечно, величезний успіх козаків, керованих їхнім гетьманом.

Упродовж усієї Хотинської війни козаки приймали на себе основний тягар турецьких атак. На чолі зі своїм гетьманом вони відбили всі дев'ять штурмів, п'ять з яких були спрямовані безпосередньо і виключно на козацький табір, що перетворився на недоступну фортецю. Жодного разу ворог не зміг проникнути за його вали.

Водночас Сагайдачний намагався випереджати турецькі штурми. Так, у ніч з шостого на сьоме вересня гетьман організував могутній виступ. Цим виступом Сагайдачний почав серію нічних рейдів, які завдавали великих втрат турецьким військам (25 відсотків від загальних втрат) і викликали серед них паніку. Тут з особливою силою виявилася динамічна тактика запорозьких козаків, їхня ініціативність і активність, вміння максимально використовувати фактор раптовості.

За ініціативою Сагайдачного питання впровадження нічних атак спеціально розглядав польський сейм. Українському полководцеві належала найвидатніша роль у Хотинській війні. Козацький гетьман у сухопутних битвах розвинув далі запорозьку наступальну стратегію концентрованого раптового удару й маневрену динамічну тактику, блискуче реалізувавши ці принципи в Хотинській війні, піднявши на новий вищий щабель українське військове мистецтво.

Я. Собеський в «Історії Хотинської війни» свідчив: «Скільки очолював Сагайдачний Запорозьке Військо, завжди був овіяний славою подвигів на суші й на морі і мав незмінне щастя. Кілька разів погромив татар на степах перекопських і навів страх на Крим. Не менше прославили його морські походи — і тут завжди мав він щастя,— зруйнував кілька великих міст турецьких у Європі й Азії, попалив околиці Константинополя. Взагалі це був чоловік великого духу, що сам шукав небезпеки, легковажив життям, у битві був перший, коли доводилося відступати — останній, був проворний, діяльний, у таборі сторожкий, мало. спав і не пиячив, як то звичайно в козаків, на радах був обережний і в усяких розмовах маломовний».

Цілковитий розгром турецької армії змусив султана погодитися на переговори й укладення миру з Польщею. Могутня турецька армія зазнала нищівної поразки, османський уряд — краху своїх загарбницьких планів щодо Польщі й України. Протягом п'ятитижневих битв султан не здобув жодної перемоги, а втрати його армії дорівнювали 40 відсоткам її складу.

Про вирішальну роль козаків у Хотинській битві свідчать численні турецькі і польські тогочасні джерела, зокрема твердження учасників війни. Навіть представники з польського табору визнавали, що козаки не тільки винесли на своїх плечах тягар війни й забезпечили перемогу, а й взагалі врятували Річ Посполиту від загибелі.

Сеймовий комісар польської армії Яків Собеський заявив: «Справжніми переможцями під Хотином і рятувальниками Польщі були козаки». Вірменський хроніст Авксент писав: «Якби не козаки, польське військо було б розбите за три-чотири дні. Перемогу здобуто лише завдяки Богові й запорозьким козакам».

У Західній Європі, де з великим напруженням та інтересом стежили за розвитком подій під Хотином, від яких могла залежати доля багатьох європейських народів, також утвердилася загальна думка про те, що основна заслуга у відсічі турецько-татарським полчищам, у провалі завойовницького походу Османа на Україну й Польщу належить козацтву.

Невдовзі після закінчення Хотинської війни 1622 року в Києві помер Петро Конашевич-Сагайдачний від рани, яку йому завдала отруєна татарська стріла на початку війни. Цього ж року вийшла книжка «Вірші на жоласний погреб зацного лицера Петра Конашевича-Сагайдачного», в якій автор віршів, ректор Київської братської школи Касіян Сакович писав:

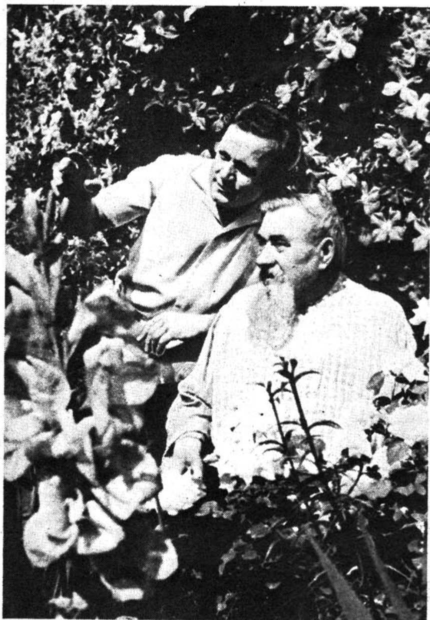
«Несмертельної слави
достойний, Гетьмане,
Твоя слава в молчанію
нікгди не зостане.
Поки Дніпро з Дністром
многоборние плинути,
Будуть поти дільності
твої слинути!»

(Далі буде).

ОСОБЛИВІСТЮ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ БУЛА ІХНЯ АКТИВНА ПОЛІТИЧНА, ГРОМАДСЬКО-СУСПІЛЬНА Й КУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ. РОЛЬ КОЗАЦТВА В ЦИХ СФЕРАХ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ БУЛА ПРОВІДНОЮ.

САГАЙДАЧНИЙ ЗРОБИВ НЕЗВИЧНИЙ, БЕЗПРЕЦЕДЕНТНИЙ ДЛЯ СВОГО ЧАСУ ІСТОРИЧНИЙ КРОК — ПОСТАВИВ ЗБРОЙНІ СИЛИ НА ОХОРОНУ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ, ТОБТО ГУМАНІЗУВАВ ЗБРОЮ.

СПРАВЖНІМИ ПЕРЕМОЖЦЯМИ ПІД ХОТИНОМ І РЯТУВАЛЬНИКАМИ ПОЛЬЩІ БУЛИ КОЗАКИ.

На знімку: В. Корчан і К. Кульомза. На календарі — 70-ті роки.

ПОЗНАЙОМИВШИСЬ З ЦИМ МАТЕРІАЛОМ, ЗАВІДУЮЧИЙ СУМСЬКИМ ОБЛАСНИМ УПРАВЛІННЯМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я Є. НЕСТЕРЕНКО ПООБІЦЯВ НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ ВИВЧИТИ ПРОБЛЕМУ І ЗРОБИТИ ВСЕ МОЖЛИВЕ, АБИ СПАДЩИНА ДІДА КОРЧАНА ЗДОБУЛА СТАТУС ГРОМАДЯНСТВА. ХОЧЕТЬСЯ ВІРИТИ... А ПОКИ ЩО К. КУЛЬОМЗА ПРИЙМАЄ ПАЦІЄНТІВ ЗА АДРЕСОЮ: СУМСЬКА ОБЛАСТЬ, ЛЕБЕДИН, вул. ПІДЛІСНА, 26 — ПО СУБОТАХ І НЕДІЛЯХ З 8 ДО 18 ГОДИНИ.

ВІРИВ КОРЧАН: БУДЕ ПО ПРАВДІ!

НАДВОРІ сутеніло, коли Кость Борисович проводжав останнього в той день відвідувача. Уважно вислухавши напучування, жінка подякувала, обережно притиснула до грудей торбинку з цілющою «травкою» і вже була вийшла з хати. Але за хвильку по тому, знітившись, знову переступила поріг.

— Даруйте, за своїм горем зовсім забула. Пам'ятаєте таку? — жінка назвала прізвище. — Ми з нею в Могильові на одному заводі працюємо. Позаторік Тамара привозила до вас свою тяжко хвору на астму дочку. Й сліду не залишилося від напасті. Подруга веліла передати вам земний уклін.

Буває й так дякують, а частіше пишуть. Не передати почуття, які охоплюють мене, коли читаю ті листи. З Харкова, Барнаула, Хабаровська, Алма-Ати, Зугдіді... Ось пише з Києва учасник ліквідації наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС М. Головатий: «Мені загрожувала гангрена, а отже — ампутація ноги. Медики, впевнившись, що їхні спроби поліпшити стан марні, дозволили застосувати ваш метод. Після п'яти сеансів де що й ділося». А ось рядки з листа жительки Клинців Брянської області Л. Пепіної: «З червня 1984 року хворію на розсіяний енцефаломієліт. Багато разів лікувалась у Москві, але довготривалих зрушень на краще не було. Останній курс лікування взагалі призвів до тяжких наслідків — втратила зір і здатність ходити. Після того, як побувала у вас, повірила в дивосилу трав. Чотирьох сеансів вистачило, щоб я знову навчилась ходити, майже повністю відновився зір». Пише Л. Бушуєва із Запоріжжя: «Довго мучила мене екзема на ногах. Лікарі не зарадили моїм стражданням, а ви допомогли». Важко навіть перелічити хвороби, від яких позбавляє людей Кульомза: панкреатит, остеомієліт, ендартеріїт, бронхіальна астма, пієлонефрит...

По-різному звуть-величають люди Костя Борисовича — хто доктором, а хто навіть професором. Та як і більшість народних терапевтів, він не має диплома про медичну освіту. Знахарську науку опановував під рукою у знаменитого колись діда Корчана. То була колоритна постать. Авторитет! У його роду секрети зцілення передавалися з покоління в покоління. Допитливий, непосидючий, Василь Йосипович у молоді літа, ще до революції, чимало мандрував у пошуках напівзабутих, як сьогодні кажуть, нетрадиційних способів лікування. Відвідав ряд монастирів в Європі, Китаї, Японії, вивчав тібетську медицину. Володів унікальним даром лише травами і спеціальною дієтою виліковувати багато тяжких хвороб, які й понині непідвладні офіційній медицині.

Багатьом врятував життя лебединський дід. Тепер благородну справу продовжує його єдиний учень і послідовник К. Б. Кульомза. Але те, що встигав старий, а тепер здатний робити його спадкоємець, — лише крапля в морі людських страждань. Чому ж, виникає резонне запитання, метод Корчана-Кульомзи все ще залишається екзотикою для лікарів? Чому не застосовується широко в лікувальній практиці, незважаючи на високу ефективність, готовність власника передати державі, по суті, безцінний скарб?

Аби було зрозуміліше, доведеться ще раз потривожити світлу пам'ять покійного Корчана. Задля лаконічності випустимо той період в біографії діда, коли медичне чиновництво й знати нічого не бажало про якогось там «шарлатана». На початку 50-х років дідів метод успішно пройшов апробацію в кількох солідних закладах, серед них і в Київському республіканському протезо-ортопедичному шпиталі, московських медичному інституті імені Пирогова та науково-дослідному інституті клінічної і експериментальної хірургії. Вчена рада Українського інституту клінічної медицини імені академіка М. Стражеско, на засіданні якої був присутнім Корчан, дала позитивну оцінку методові й рекомендувала його до практичного застосування. Всесоюзному інститутові лікарських рослин залишилось виконати майже формальну процедуру — видати довідку, що давно відомі гомеопатам трави, які входять до лікувальних препаратів, нетоксичні. І ось тут, на рівному місці, виросла стіна.

Улюбленою приказкою старого Корчана були слова: «Людей лікувати — не дрова рубати». Наївно гадав Василь Йосипович, що найважче — то повертати людям здоров'я. Як і багато інших подвижників в нашій країні, він жорстоко помилявся: головне в нас — «пробити» відкриття. До 90 років дожив Корчан, але так і не дізнався, що ж думають вчені мужі про токсичність аїру, материнки, мати-й-мачухи, й решти подібних компонентів з його диво-ліків. Скільки разів знахареві натякали, а то й прямим текстом говорили: візьми у співавтори свого винаходу «потрібних людей» — і все буде гаразд. Не послухався — і... досі медицина відмахується від досвіду лебединських цілителів. Куди тільки не зверталися пацієнти Корчана і Кульомзи, які на собі випробували їхній метод! І до міністра охорони здоров'я СРСР (тоді ще Є. Чазова), й до Всесоюзного з'їзду лікарів, який відбувся у 1988 році, й у республіканські інстанції — марно.

Існуюча система охорони здоров'я вперто не визнає коренів свого родоводу, керуючись міркуваннями, далекими від інтересів хворих, під різними надуманими приводами відмовляється вивчати і впроваджувати надбання талановитих самоуків. Все, що не вписується в коло уявлень бюрократів від медицини про істину, піддається анафемі, в кращому випадку просто замовчується. Як тут не згадати ще одного сумчанина — А. Гриценка. Міські власті зробили все, аби Анатолій Григорович не міг займатися справою, в якій він досяг чудових результатів. Фактично вигнаний з рідного міста, цілитель переїхав до Москви, де заснував медико-інженерний центр мануальної медицини. Нині цей заклад досяг європейського визнання й активно взаємодіє з кращими клініками Заходу. А. Гриценкові присвоєно звання почесного громадянина італійських міст Венеції та Мілана. Цьому чоловікові, можна сказати, фортуна посміхнулася. Але скільки в наших містах і селах живе ще в безвісті «бабок» та «дідів», незатребуваний капітал яких — їхні унікальні здібності — поступово втрачається, гине безповоротно?

«Метод В. Корчана фактично втрачений», — писали «Известия» через рік після смерті діда. На щастя, це не так. Поки живий К. Кульомза, живе й метод. Кость Борисович, у добрий час хай буде сказано, незважаючи на передпенсійний вік, ще козак нівроку. Скільки працює — жодного разу не був на лікарняному! Але ж людина не вічна. Хто продовжуватиме добру справу?

З яких трав виготовляються мазі й настойки, не складає таємниці. А от технології їх приготування К. Кульомза поки що не розкриває.

— Я хоч сьогодні готовий це зробити, — каже він. — Умова одна: щоб пріоритет хоча б на метод лікування ендартеріїту в установленому чинним законодавством порядку був закріплений за його автором. Добитися цього я зобов'язаний перед пам'яттю діда Корчана.

Не повертається язик дорікати Костю Борисовичу. Адже вимагає чоловік елементарного — права, з яким прийнято рахуватися в усіх цивілізованих країнах. Тим більше, що особисто він робить усе, аби якомога більше пацієнтів отримали кваліфіковану допомогу. Нещодавно заснував мале підприємство «Готель-профілакторій», який має стати за задумом господаря справжнім оздоровчим центром зі своїм стаціонаром, фітобаром, сауною, спортивним комплексом.

Це — недалека перспектива. А поки що Кость Борисович приймає хворих за старою адресою, в невеличкій хатині, де по-домашньому затишно, а на стіні висить великий, писаний олією, портрет діда Корчана.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Суми.

Просили перевірити

ЗВІДКИ ТРАВИЧКА?

«Сьогодні, коли в аптеках бракує ліків, нам наполегливо рекомендують звернутись до народної медицини. Але ж і лікарських трав у достатній кількості немає. А ті, що в наявності, викликають підозру: звідки вони, чи не «брудні»?» — це запитання Н. Самійленко із Черкас і поставила заступникові начальника Головного аптечного управління при Міністерстві охорони здоров'я УРСР І. П. Круценку.

— Щодо якості цілющих рослин, — заспокоїв Іван Пилипович, — кожна партія заготовленої сировини обов'язково проходить перевірку в спеціальних обласних лабораторіях. Декого непокоїть, що фасується цілюще зілля на Житомирському заводі. Але ж це не означає, що його зібрано на Житомирщині. Підприємство одержує сировину з різних куточків країни, додатково перевіряючи за трьома параметрами: на вміст радіонуклідів, якість та достеменність. Сама ж Житомирщина, як і Ровенська, Київська, Чернігівська області, які постраждали від чорнобильської катастрофи, майже звільнені від збирання трав, і це зробило проблематичним забезпечення ними населення. Якщо раніше лікарських рослин збирали до 1800 тонн, то тепер — близько 1600 тонн при фактичній потребі в 8—10 тисячах тонн.

Створене на початку минулого року республіканське об'єднання «Укрфітотерапія», згуртувавши всіх, хто займається вирощуванням, переробкою та постачанням населення лікарських рослин і препаратів з них, мало на меті поліпшити становище. Але ж його зусилля зводяться нанівець тим, що і згаданий Житомирський завод і радгоспи по вирощуванню цілющих трав належать союзному відомству.

Виходить, проблему не вирішити? Але ж зовсім іншої думки подружжя відомих київських фітотерапевтів Зубицьких, які очолили утворене при республіканському інституті фармакології і токсикології підприємство «Барвінок». Працівники «Барвінку» самі збирають трави (в чистих районах Херсонської, Івано-Франківської, Закарпатської областей), самі ж їх і переробляють. Наталія Петрівна Зубицька стверджує, що якби таких підприємств було багато, дефіцит цілющих рослин і ліків можна було б подолати. Але поки що і цьому підприємству, єдиному такого типу в країні, не дають звестися на ноги.

— Ми з Данилом Никифоровичем хочемо відкрити спеціалізовану аптеку «Народні ліки», та не можна добитися, щоб виділили приміщення, — зітхає вона. — «Барвінкові» пропонують співробітництво кілька закордонних фірм, але ми вважаємо, що продукція підприємства необхідна передусім у нашій республіці, тож і шукаємо можливості налагодити справу.

Виявляється, маємо не тільки проблему, а й ентузіастів, готових її вирішувати. Але не видно, щоб місцева влада хотіла тих ентузіастів підтримати. А в цьому чи всесоюзні відомства винні?

Лариса ВИШИНСЬКА.
Київ.

З пошти

ОЦЕ РОЗІБРАЛИСЯ!

Шановна редакціє! Нас у сім'ї двоє: чоловік і я. Чоловікові 84 роки, він лежить хворий після інфаркту, до того ж майже сліпий, має катаракту очей. Мені — 79 років. Я зовсім сліпа, втратила зір ще 20 років тому. Тоді ж дали мені третю групу інвалідності й пенсію — 16 карбованців. Згодом підвищили її до 26 карбованців, яку одержую й понині.

У серпні медсестра з відділення «Милосердя» направила мене на комісію ЛТЕК, щоб оформити другу групу інвалідності. Тиждень ходила я до лікарні, щоб отримати необхідні папірці, а потім мою справу відіслали до Хмельницького на обласний ЛТЕК. Звідти зажадали, щоб я особисто до них приїхала. Але ж я не можу — сліпа, хвора. Тоді справу повернули в міський Кам'янець-Подільський ЛТЕК. Через три з лишком місяці місцеві лтеківці повідомили, що залишають мені, як було, третю групу і 26 карбованців пенсії. Пишу скаргу до Хмельницького. Майже через півтора місяця отримую відповідь: приїздіть, розберемося. Хоч знають, що приїхати я ніяк не можу. Ще раз пояснюю їм це. 31 січня ц. р. з Хмельницького облсоцзабезу повідомили: незабаром у Кам'янці-Подільському буде виїзне засідання обласного ЛТЕКу, тоді, мовляв, уважно розглянемо вашу справу. Чекаю ще майже півтора місяця. Аж ось 14 березня ц. р. отримую папірця: виїзне засідання в нашому місті не передбачається.

Люди добрі! Вісім місяців бюрократичної тяганини — хіба ж це не знущання? А жити мені сьогодні на 26 карбованців місячно, це що? Турбота про інвалідів?

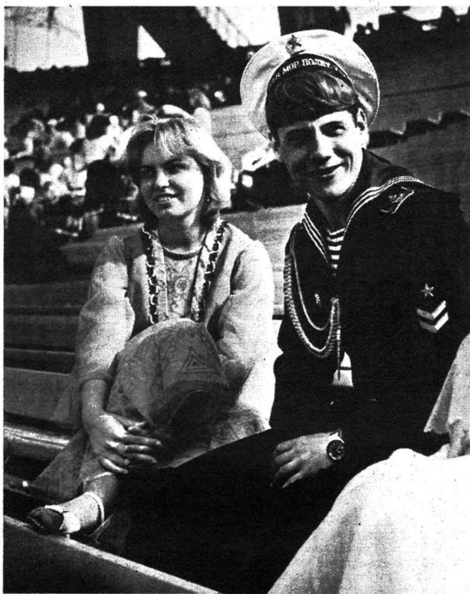
Наталія Пилипівна МИКИТЮК.
Кам'янець-Подільський.

Виживемо!

ХОЧЕМО ЇСТИ

Коли уряд перестане з нас знущатися? На зуб нічого покласти. А хвалились, що склади забиті товарами, тільки на нову ціну треба чекати... Помоєму, дочекаємось голоду.

Семен ЛОЗА.
Дружківка
Донецької області.

Сьогодні вони в парі, ніби голубочки. А завтра поплине коханий за тридев'ять земель і понесе по морях-океанах світлу думу про голубку свою єдину.

Фото Володимира ПЕТРЕНКА.

Тільки він та вона

ЖАРТИ НЕ БЕЗ МОРАЛІ

— Ваше прізвище?
— Петренко.
— Рік народження?
— 1960-й...
— Сімейний стан?
— Жахливий!

* * *

— Коли ми йшли до шлюбу, ти обіцяв носити мене на руках...
— Так. Але тоді ти була удвоє легшою...

* * *

— Як гадаєш, у раю чоловіки живуть окремо від жінок?
— Безперечно! Інакше який же то рай?

* * *

— Дивуюся, навіщо Господь створив жінок такими красунями і такими дурепами? — каже чоловік.
— Поясню тобі, дорогенький, — відповідає дружина. — Господь нас створив вродливими, аби чоловіки любили... А глупачками — щоб і ми вас могли любити...

* * *

— Коли побралися, і я, і дружина були голі й босі — нічого за душею!
— А тепер?
— Тепер — п'ятеро дітей...

* * *

— Дружина запитує:
— Коли б я тебе покинула і вийшла за іншого, то ти б, Іване, дуже бідкався?
— Таке вигадала! — відповідає Іван. — Чого б це я бідкався за незнайомого чоловіка?

* * *

— Ваша дружина увесь час бурчить... Як ви її терпите?
— То ще нічого... Біда, коли вона у доброму настрої. Тоді співає!

* * *

— Якби тобі випало вибирати, яку б вибрав: блондинку чи брюнетку?
— Брюнетку.
— Чому?
— Блондинка в мене і вдома є...

* * *

Під час сімейної сварки дружина гнівно говорить чоловікові:
— І де тільки була моя дурна голова, коли давала згоду вийти за тебе заміж?
— Хіба забула? На моїх грудях, — чує у відповідь.

* * *

— Знаєш, наші сусіди розлучаються...
— Невже? І хто ж винен?
— Чоловік... Він достроково повернувся з відрядження...

* * *

— Моя дружина ніколи мене ні про що не просить...
— Моя теж... Лише наказує...

* * *

— Милий, мама мені розповідала, як дідусь женився з бабусею... Він її вкрав...
— Не може бути! Такий хилий дідусь...

* * *

— Мамо, поясни мені, будь ласка, що таке теорія і практика.
— Теорія, це коли твій татко говорить, що повернеться через півгодини, а практика, коли приходить додому на світанку...

* * *

— Кажете, хочете одружитися з моєю донькою? А чи зможете дати їй усе, що вона захоче?
— Безумовно! Вона безперервно каже, що хоче тільки мене...

ОСТАННЯ СТЕЖКА

Того дня Гафія Шурковська встала вдосвіта. Розпалила вогонь, принесла у хату води, нагодувала худобу. І залишила оселю. Не повернулася додому ні на другий, і на третій день. Ішли дощі, у Латіриці — повінь. Люди оглядали береги річки, працівники міліції розпитували сусідів. Ніхто нічого не зміг сказати. Четвертого дня вчителька Марія Шурковська разом із сином піднялася до лісу: мали намір вирубати жердину для грядки. Віктор перейшов потічок, трохи піднявся вгору і закричав не своїм голосом:

— Мамко! Туй Гафія!..

Небіжчицю відвезли у Воловець на експертизу. Висновок — самогубство.

Ця подія сколихнула Нижні Ворота. Селище високогірне, невелике. Гафію Юріївну люди добре знали. Десятки років працювала у ланці М. Коріш, яка на все Закарпаття славилася високими врожаями картоплі. Влітку від зорі до зорі обробляли сходи мотиками. Про ланку часто писали газети, жінок запрошували до президії, хвалили на зборах. Та все це минуло разом з молодістю, як весняний дим. Заробили члени відомої ланки по 70 карбованців пенсії, букети болячок. А дехто і... самотність.

Не склалось особисте життя у Гафії Юріївни. Заміж вийти не вдалося. Знайшовся хлопчик — єдина надія і ліки від старості. Вона нічого не шкодувала для нього. Вже вийшовши на пенсію, намагалася зібрати якісь кошти. Тримала худобу, яку орендувала на дослідній станції. Торік улітку продала бика, взяла в оренду теличку. Сама косила сіно, заготовляла корми. Михайло закінчив школу і... вчинив перший злочин. Поцупив чуже майно. Суд. Позбавлення волі на три роки. Плітки у селищі. Не знала, куди себе подіти від горя і ганьби. Втопила самотність у роботі. Михайло повернувся у Нижні Ворота достроково. Влаштувався верстатником на деревообробній фабриці. Працювалося йому добре, заробляв непогано. Жили у злагоді, до того драматичного вечора, коли до Шурковських зайшов Василь Повідайчик:

— Пішли на весілля!

Це нікого не здивувало. Десять років хлопці сиділи за однією партою. Потім їх шляхи розійшлися. Василь служив у Афганістані, на тій, нині засудженій війні, командував взводом. Має нагороди. Грамоту Президії Верховної Ради СРСР, яку підписав сам М. Горбачов. Афганську медаль. Після демобілізації став учнем престижного серед хлопців Стрийського технікуму механізації та автоматизації сільського господарства. Він узявся перевиховувати Михайла Шурковського, який усе ще умовно відбував покарання.

Друзі рушили до Тишова. Так уже склалося в селах Верховини — на весілля приходять не тільки запрошені. В оселі, де грають музики, збираються хлопці та дівчата із сусідніх сіл, склянку вина або горілки пускають по колу, щоб веселіше було танцювати, «простіше» знайомитися. Так було і цього разу. Весілля затягнулося до півночі. І тільки о першій годині друзі рушили у Нижні Ворота.

Біля села побачили у канаві автомобіль. Підійшли до нього всією компанією.

— Допомога потрібна?! — спитали хором.

— Не потрібна! — обізвався чоловік польською мовою.

Хлопці пішли собі. Біля автомашини залишилися Михайло Шурковський та Василь Повідайчик. Подальші деталі тієї ночі були з'ясовані вже пізніше, під час слідства та на суді. Громадянин Польщі Войцех Сабат разом з львів'янкою Мирославою Баглай їхали в Угорщину. Але «Фіат» погано слухався господаря. Перед Тишовим залетіли в канаву. Спробували витягти легковик з допомогою «Волги», яку зупинили на трасі. Нічого не вийшло. Тоді Войцех пішов шукати іншу машину. Цим і скористалися непрошені гості. Повідайчик намацав у багажнику спортивну сумку, відніс її метрів за 15. Потім залізли у машину. Шурковський сів на переднє сидіння, Мирослава Баглай «перекочувала» на заднє сидіння, сіла коло сумки.

— Що ви робите?! — закричала. Але її ніхто не слухав. Повідайчик витяг сумку з машини, прихопив навіть целофановий пакет з першого сидіння. Крадії зникли у темряві. Та тієї ж ночі їх піймала міліція. За санкцією Свалявської прокуратури Михайла Шурковського взяли під варту. Мотиви: був засуджений раніше, може сховатися, заважати розкриттю злочину. Повідайчика, який має «чисту» біографію, бойові нагороди, тимчасово випустили.

Кілька разів їздила Гафія у Воловець, намагаючись зустрітись із сином, дізнатися про його подальшу долю, знайти добру пораду. Але всі відмахнулися від вчорашньої ударниці праці.

— Не знаю, з ким і про що говорила вона у районі,— розповідає її сестра А. Шурковська. — Але додому повернулася сама не своя.

І була та безсонна ніч, був ранок, остання стежка до лісу...

Офіційного похорону не було. Члени церковної двадцятки місцевої православної громади відслужити панихиду відмовилися. Громадські організації зональної Гірсько-Карпатської сільськогосподарської дослідної станції часу на співчуття, організацію похорону не знайшли. Зібралися рідні, знайомі, повезли труну на цвинтар і закопали її за межею (на тій ділянці цвинтаря ховають нехрещених дітей та людей, які покінчили життя самогубством). Михайло на похороні матері не був: перебував у слідчому ізоляторі.

Суд відбувався у Нижніх Воротах. Актовий зал селищної Ради був переповнений. Шурковського привезли з Ужгорода у загратованій спецмашині. Повідайчик зайшов у приміщення у колі друзів, одягнутих у джинсові супермодні костюми. Тільки після нагадування судді підсів на лаву підсудних, до Михайла, який уже був у чорній фуфайці.

Суд детально розглянув уже відомі нам факти, що їх підтвердили і свідки, і підсудні. Адвокат Іван Яворський познайомив присутніх з нагородами Повідайчика в Афганістані. Шурковський, окрім доброї роботи на фабриці та попереднього покарання, нічого не мав. Оголосили вирок. Підсудні одержали по 3 роки позбавлення волі. Михайло Шурковський буде відбувати покарання у таборі з суворим режимом. Повідайчик на Воловеччині, без ізоляції — відстрочка.

Я бачив, як конвоїри вели Михайла до машини. На мить зупинився: там, за межею цвинтаря, спить вічним сном його матір. Обірвано останню ниточку, яка єднала його з волею.

Іван МОКРЯНИН,
журналіст.

Міжгір'я
Закарпатської області.

Наша вітальня

Віктор БАННИКОВ:

«МИ — ЄДИНА ФУТБОЛЬНА РОДИНА»

Спершу кілька слів про мого співрозмовника. Майстрові спорту Віктору Максимовичу Банникову 28 квітня виповниться 53 роки. Але зовні він значно молодший — стрункий, елегантний. Свого часу він грав у житомирському «Авангарді», київському «Динамо», московському «Торпедо». Провів 15 матчів за збірну СРСР. Виступав навіть проти збірної Бразилії, за яку тоді грав легендарний Пеле. Учасник чемпіонату світу 1966 року. Чемпіон Радянського Союзу 1967 і 1968 років, триразовий володар Кубка країни.

Коли завершив футбольну кар'єру, пішов працювати інструктором до республіканської ради товариства «Зеніт» і дослужився до посади заступника голови. Працював і головою республіканського футбольно-хокейного клубу профспілок.

Одружений, має дорослу дочку і онука, якому тільки півроку.

Цю візитну картку наводимо спеціально для болільників нового покоління. А ті, хто зі стажем, безперечно, знають усе про чудового воротаря, яким був свого часу Банников. Минуло майже півтора місяця з того дня, як у Києві пройшла звітно-виборна конференція Федерації футболу України. На ній новим головою було обрано Віктора Банникова.

— Як почуваєтесь на новій посаді? Що вже встигли зробити?

Робота ця мені добре знайома. В усякому разі, знаю, чого не треба робити. Щоправда, слід зважити й на той факт, що раніше федерація і відділ футболу Держкомспорту були практично одним цілим. Тепер ми прагнемо створити нові, дійовіші професійні структури. Хочемо, щоб було побільше демократії в нашій потрібній справі. Одне слово, мріємо про авторитетну правову організацію, яка координувала б розвиток гри на Україні. Зрозуміло, що надаватимемо й більшої самостійності футбольним осередкам на місцях. Чи не найголовніша з проблем для нас — розширення географії дитячо-юнацького футболу, зміцнення його матеріальної бази.

Що встигли зробити за цей короткий період, протягом якого перебуваємо при владі? Як і обіцяв у своїй передвиборній програмі, відмовилися від ставок, які раніше виплачували нам Держкомспорт СРСР і Державний комітет у справах молоді, фізичної культури і спорту УРСР. Наважилися на такий рішучий крок заради того, щоб бути незалежними.

— Давно вже йдеться про те, щоб матчі українських команд між собою (це особливо стосується «буферної» зони другої ліги) обслуговували свої бригади арбітрів і судді-інспектори. Щось змінилося на краще?

— Я порушував це питання на виконкомі всесоюзної федерації. Мав розмову з головою асоціації арбітрів Едуардом Шкловським. Відчувається, що ця справа легко не піде. Однак ми боротимемося. До названих організацій надіслали офіційні листи з вимогами.

— Кажуть, нещодавно ви побували в Москві. Якщо не секрет, з якою метою? Чи зустрічалися з головою Федерації футболу СРСР Вячеславом Колосковим? Які у вас з ним стосунки?

— У Москві мене як голову української федерації прийняли до виконкому всесоюзної. Зустрічався, зрозуміло, і з Колосковим. Був обмін думками і поглядами. Претензій один до одного висловлювалося достатньо. Отже, ті контакти милою бесідою за чашкою чаю аж ніяк не назвеш. Я критикував суддівство в перших турах чемпіонату СРСР. Зокрема, арбітрів зустрічі московського «Динамо» з харківським «Металістом». Наша федерація категорично проти матчів у манежах, де гравцям загрожує серйозний травматизм. Якщо у Москві до нас не прислухаються, то змушені будемо піти на крайні заходи. Українські клуби просто не приїздитимуть на ігри під дахом. Нехай нам зараховують поразки. Але здоров'я людей дорожче, ніж очки.

Втім, ми готові будь-коли провести національний чемпіонат. І те, як швидко це може стати реальністю, залежить не від футболістів, а від парламенту України, його шановних депутатів.

— Чи плануєте випускати власне видання?

— Для цього готові всі документи. Нам залишилося відкрити власний рахунок, поновити спонсорську та господарсько-комерційну діяльність. Тоді й почнемо випускати своє видання.

— Як відомо, торік футбольні клуби «Динамо» (Київ), «Дніпро» (Дніпропетровськ) і «Прикарпаття» (Івано-Франківськ) стали ініціаторами утворення Асоціації футболістів-професіоналів України. Яке ваше особисте ставлення до такої спільноти?

— Як на мене, наші футболісти поки своїм ставленням до справи не заслужили називатися справжніми професіоналами. Хоча окремі заробляють більше, ніж академіки. Але і це не критерій. Адже за кордоном зарплата значно вища. І побутові умови не можна порівнювати. Маю інформацію, що асоціація створювалася, бо виник конфлікт між групою клубів і нашими попередниками. Нині ж нові структури, гадаю, організовувати немає потреби. Між іншим, у більшості футбольних держав усіма справами заправляють федерації. Що ж, не приховуватиму, й ми до такого прагнемо.

— Як ставитесь до еміграції наших футболістів?

— Входження радянського футболу до системи міжнародного трансферу гравців завдало великої шкоди насамперед українському футболу. Відплив наших найкращих виконавців не компенсується поки зарубіжними гравцями. Клуби вищої ліги України все більше перетворюються на пункти розпродажу національного футбольного надбання. В гонитві за валютою протоптаною «Дніпром» і «Динамо» (Київ) стежкою пішли тепер уже й «Чорноморець» і «Шахтар». Причому із зарубіжними клубами ведуться переговори на предмет трансферу зовсім ще юних футболістів. Саме через трансфер динамівці Києва і «Дніпро» неспроможні сьогодні поновити колишню славу найсильніших клубів у СРСР. Отож, необхідно нам гуртом: і федерації, і громадськості, і клубам покласти край цьому процесу, зберегти хоч тих, хто у нас залишився.

— Які тепер контакти федерації з провідними клубами?

— Вони поступово налагоджуються. Нещодавно мали тривалу і корисну розмову з президентом ФК «Динамо» (Київ) Віктором Безверхим і начальником команди Володимиром Веремеєвим. Ми охоче готові допомогти чим можемо цьому колективу. До речі, я нещодавно побував в Іспанії і домовився про те, щоб динамівців викликати туди влітку на комерційний бліц-турнір. Плануємо також за їхньою участю 22—23 грудня провести в республіканському Палаці спорту турнір з міні-футболу, на який запросимо сильні клуби з Європи. Коли щось завадить цим змаганням, то готовий їх прийняти Республіканський стадіон. Його директор Сергій Демидов сказав, що включить підігрів і можна буде грати на зеленому полі.

І не тільки з київським «Динамо» ми вже налагодили контакти. Багато команд також активно прагнуть до співдружності. Зокрема, нещодавно у нас побувало керівництво харківського «Металіста». Харків'яни просили нас захистити їх від суддівської сваволі і протестували проти матчів у манежах.

Ми — єдина футбольна родина України і повинні жити в злагоді. Федерація ж не ділить команди на першорядні і другорядні. Дбатимемо однаково про всіх: і колективи фізкультури, і дитячі секції, і про майстрів.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник редактора — Анатолій Горлов.

Чергові редактори — Людмила Коханець, Віктор Косарчук.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Антоніна Сильверстова, Людмила Нессна, Любов Станачич, Людмила Терещук.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150751.